

Sessió Pública Inaugural
del Curs Acadèmic de 1908 a 1909

celebrada'l 29 d'Octubre de 1908

MINISTERIO
DE CULTURA

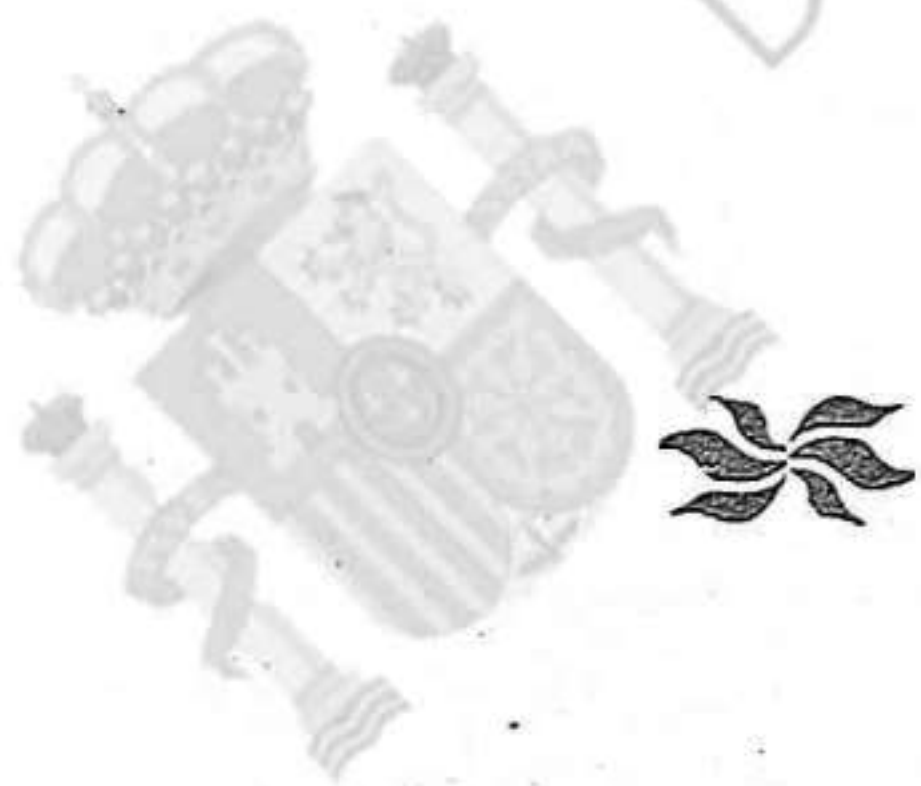

ATENEU BARCELONÈS

❖ ❖ SESSIÓ PÚBLICA

INAUGURAL DEL CURS

ACADÈMIC DE 1908-1909

BARCELONA

TIPOGRAFIA «L'AVENÇ», RAMBLA DE CATALUNYA, 24

1908

MINISTERIO
DE CULTURA

Memoria del Secretari

D. SIXTE QUINTANA

SENYORS:

No per desitg de fatigar-vos, sinó per rigurosa imposició d'una costum may interrompuda, dec donarvos compte de l'exercici finat en 30 de Juny darrer y ressenyar lleugerament la vida de l'Ateneu, afegint la memoria d'un altre curs al seu ja respectable y gloriós historial.

Acció de l'Ateneu

Si girem els ulls envers els dies llunyans de la fundació d'aquesta Societat y els comparem amb els d'ara, una gran diferencia ens sobtarà la vista. Allavores un Ateneu representava la concreció total de la cultura, y desde aquells anys la florida de l'esperit corporatiu per tot arreu ha escampat institucions noves. Va haver-hi un temps en que aquesta casa podia considerar-se com el centre casi bé únic del pensament de Catalunya. L'instint d'associació no s'havia deixondit encara en una societat mal desperta del somni de dugues centuries. La lley no afavoria, ans bé entrebancava l'exercici d'aquella llibertat. L'associació no era un dret normal dels ciutadans, sinó una concessió

excepcional del Poder públic, que discrecionalment la permetia o negava. Tot ajudava, doncs, a concentrar la vida científica en una d'aquestes institucions y a reservar-li, de fet, una mena de monopoli, acumulant les manifestacions més diverses de l'activat intel·lectual.

D'aquí, per força, aquella plenitud de treball y aquell caràcter enciclopèdic que varen distingir-les per molt temps. Ara la posició ha canviat: a l'antiga concentració ha succeït la difusió y l'especialisme. Han nascut infinitat d'associacions, d'iniciatives, d'objectius filosòfics, polítics, artístics, populars, que representen altres tantes derivacions d'aquell primitiu contingut. Aquesta divisió del treball ha pres per tot el món, a les societats del tipu de l'Ateneu, gran part del cercle d'acció en que llargament se varen moure; y es troben en la precissió continua de rectificar y afinar la seva funció en mitg del règim de llibertat corporativa y d'especialitat intel·lectual que ha sobrevingut.

Aquesta funció tal volta deurà trobar-se en la tendència a la coordinació de tots els esforços y especialismes, en aquella esfera ont se resolen en unitat de cultura y en harmonia de pensament nacional, venint a ser com l'orgue d'integració y de resum y com el signe de la consciència científica en cada moment determinat, en forma que senyali'ls desequilibris y doni impulsió a l'estudi de les necessitats desateses, iniciant o introduint a casa nostra'ls grans temes mundials, fins que l'especialitat se n'apoderi y puguin considerar-se arrelats en definitiva.

Més això pla que no ha de conseguir-se per modificació ni imposició dels Estatuts, sinó per obra de convenciment íntim de quants deguin y vulguin fer-sen col·laboradors. Es una evolució imposada per les coses mateixes; y sols m'he proposat, amb les reflexions anteriors, entregar la materia al judici de l'Ateneu, a fi de que, meditant-la tots, se prepari un estat d'opinió reflexiva pera solucionar-la encertadament.

Vida corporativa

La sessió inaugural va tenir lloc el dia 19 d'Octubre de l'any passat. El discurs del President, D. Joaquim Lluhí y Rissech, versà sobre un tema tant palpitant com *L'autonomia regional en els aspectes històric y sociològic*, proposant-se la determinació de les raons, causes y lleys que afirmen la personalitat natural de Catalunya y proclamen son dret a l'autonomia. No obstant lo molt que s'ha escrit sobre aquest tema, que ha vingut a nodrir tota una literatura política, el senyor Lluhí va tractar-lo amb gran originalitat y robustesa, principalment en l'aplicació de les lleys sociològiques de la «diferenciació», de la «població» y de la «solidaritat», que va explicar de mà mestra y amb un ordre d'arguments nous, tirats de la biologia social, pera establir més que'l *dret* a l'autonomia, en sentit jurídic o filosòfic segons la norma den Pi y Maragall y den Valentí Almirall, el *fet* de la vida ampla y intensa que l'imperi d'aquelles lleys determina allà ont regeixen lliurement, y el fet de l'esterilitat y de l'aniquilació allà ont són ofegades y desconegudes.

Abans de la sessió inaugural, però després d'acabades les tasques del curs anterior, D. Pau Vila havia donat una conferència (11 de Juliol 1907) sobre: *La Fundació Horaciana d'Ensenyança com a tipo representatiu d'una nova orientació de cultura*; D. Josep Torrembó havia disertat (24 de Juliol) sobre aquest tema: *Crítica de la Ley del descanso dominical*; y el Dr. A. Tapia havia tractat, amb gran competència y nombroses projeccions gràfiques, de *La esofagoscopia y la tráqueo-bronquioscopia*.

Després de l'inaugural, obrí la tanda de vetllades y conferències el conegut publicista y diplomàtic americà Dr. D. Carles R. Tokar disertant sobre *La paz interior de América y la solidaridad latinoamericana*, y exposant un projecte d'acció internacional pera disminuir les lluites y

convulsions d'aquelles repúbliques, el qual ha provocat una ampla controversia en els principals centres intel·lectuals y polítics del Món Nou. El dia 30 de Novembre D. Miquel Núñez va exposar, amb ajuda de nombrosos gràfics y projeccions, l'estat actual de *La Telefotografia sin hilos*. El dia 7 de Janer D. Ferran de Arteaga, professor de Llengua y Literatura espanyoles a l'Universitat d'Oxford, va donar un interessant lectura de contes y narracions inèdites. El dia 8 el jove Doctor en Medicina per la facultat de París, D. Josep de Sard, va tractar lluidament el tema *Malalties socials*. Y el dia 18 l'exquisit poeta en Josep Carner va fer conèixer els fragments principals de la versió catalana del *Somni d'una nit d'istiu*, en la qual la deliciosa fantasia de Shakespeare ha trobat un habilíssim traductor, principalment fiel al sentit ideal y poètic de l'obra.

Memorable fou la vetllada del dia 23 de Janer. Aquesta data no sols viurà en el record dels ateneïstes, sinó que vindrà associada en tot temps a l'història del creixement y reforma de la ciutat. L'arquitecte M. Jaussely, autor del plan d'enllaços premiat per l'Ajuntament, un cop acabada la tasca de refundició que se li havia encarregat, va exposar el conjunt del seu treball, oferint un sens fi de magnífiques projeccions que donaren la visió de la gran urbs futura, aixamplant el concepte de la població material a la mida de l'esperit que en ella va sorgint y revelant-se.

Disertaren, ademés, el dia 24, el Dr. D. Pere Farreras sobre *El rayo y el agua subterránea*, ajudat de projeccions; el dia 25, D. Pere Mieres Guarro sobre *La escuela y sus funciones fundamentales*; el dia 27, el Dr. D. Tomàs Carreras y Artau, amb sa reconeguda competència, sobre un punt de tanta actualitat com *La reforma interior y la qüestió de la redimibilitat dels censos*; y el dia 31 el Dr. D. Benvingut Roig y Torres, explanant unes *Consideraciones acerca de la enseñanza de la Química*.

Nostre consoci D. Joan Fabré Oliver va dedicar a l'Institut Català de les Arts del Llibre dues conferències

plenes d'interès, amb el títol de *Notas sobre la encuadernación artística en España*, que tingueren lloc els dies 1 y 8 de Febrer; y el dia 7 el senyor Serra y Pagès va donar una lectura del preciós poema *Liliana*, que l'Apeles Mes- tres tenia a punt de publicar y ha resultat, com tots sabem, un veritable aconteixement literari-artístic.

Les tres admirables lliçons que va explicar, pera honra de la càtedra de l'Ateneu, el P. Peillaube, eminent direc- tor de la *Revue de Philosophie* de París, faran dels dies 18, 20 y 24 d'aquell mes quelcom d'imborrable per la nom- brosíssima concurrència que omplia'l saló. Havia pres per assumpte general *Les tâtonnements de la Psychologie con- temporaine*, tractant en la primera nit de *La Psychologie dans les laboratoires*, en la segona de les *Orientations de la Psychologie de demain*, y en la tercera de *Les sonambu- lismes et les dedoublements du moi*. Aquestes tres conferen- cies, desenrotllades amb portentosa claretat y elegancia d'exposició pel P. Peillaube, foren alguna cosa més que tres discursos: constituïren un curs breu d'introducció a l'estudi de la Psicologia moderna, un resum admirable de l'estat actual dels coneixements, de la metodologia y dels problemes que solíciten l'investigació. No cap dubte que amb una tongada d'esforços semblants, aplicats a totes les demás palpitations de la ciencia contemporania, s'aconse- guiria produir una orientació general y fixar el punt de partida pera les investigacions propries.

El Sr. Roig y Torres (D. Benvingut) tornà a disertar el dia 28, tractant aquesta vegada del *Concepto algebraico de la Química*; y el dia 7 de Març D. Pau Salvat llegeix el seu estudi-ponencia de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya: *A propòsit de la projectada Exposició Universal de Barcelona. Certamen internacional de Bellesa*. Un dels joves poetes de més esperança, en Prat Gaballí, donà'l dia 12 una lectura d'*El Temple obert*, volum de poesies que estava a punt de sortir y que ha merescut la conside- ració de la crítica. Nostre distingit consoci, el Tinent d'Alcalde D. Francisco Layret, fa, el dia 13, una impor-

tant y completa exposició de l'anomenat *Presupost de Cultura* de l'Ajuntament, així com dels motius d'ordre pedagògic y econòmic en que's funda. Dies després, el 28, D. Ramon Albó y Martí s'ocupa, en altra conferencia, del mateix assumpte desde'l punt de vista de les relacions del *Presupost* amb el problema confessional, o sigui neutralitat de l'ensenyança y escoles bi-sexuals, pera combatre aquests extrems del projecte.

El Dr. D. Robert S. Kolbe tractà'l dia 30 de Març, amb gran copia de projeccions, de l'*Examen del aparato digestivo por medio de los rayos X, y las comidas de prueba*, y Mossèn Joseph Bigatà, el dia 2 d'Abril, va ocupar-se d'un tema econòmic, *La riqueza social*.

Un grupu d'escriptors, dels més coneguts y distingits de la joventut catalana, va promoure una serie de valioses conferencies, inaugurant-les (3 d'Abril) en Wifred Coroleu, que va tractar el tema: *Boigs ilustres: J. J. Rousseau*; y seguint a continuació en Lluís Nicolau (dia 15), que parlà de l'*Influencia de la literatura italiana en els prosistes catalans del sigle XV*; en Joseph Carner (dia 22) ocupant-se de l'*Intenció clàssica en la literatura catalana*, preludi d'una lectura de selectes poesies del mateix autor; en Manuel Pagès, que disertà (dia 23) *Al entorn del proper Congrés Català d'Economia*; y en J. Llongueras, que va ocupar-se (dia 14 de Maig) de l'*Orientació y organisació del moviment musical popular a Catalunya*.

No foren aquestes les darreres manifestacions d'activitat acadèmica. Encara'l dia 5 de Maig D. Roman Clausolles va dedicar una conferencia a l'examen del *Presupost de Cultura*, que tant fortament havia preocupat l'opinió; el dia 15 del mateix mes en Frederic Pujulà va fer una *Conversa sobre'l moviment esperantista al extranger*, ilustrada amb belles projeccions del Congrés de Cambridge, y el dia 26 de Juny, ja a punt d'acabar l'exercici, nostre actiu consoci D. Benet Roura Barrios va donar una conferencia sobre *L'anomenat català de Suissa y la Surselva*.

Homenatge an en Milà

De propòsit he deixat per l'últim terme'l record d'una solemnitat gloriosa pera Catalunya tant com ho fou especialment per l'història de la nostra entitat. Haureu comprès que'm referia a la vetllada d'homenatge al gran organisador y mestre de l'arqueologia literaria, en Manuel Milà y Fontanals, y a la presència en la tribuna de l'Ateneu del seu deixeble dilectíssim, D. Marcelí Menéndez y Pelayo, príncep de la crítica y de les humanitats restaurades. Si ell va encendre la seva antorxa en la que tenia arborada, fa mitg sigle, nostre honorable compatrici, aquesta flama, trasmesa com d'un pare a un fill espiritual, li ha servit després per iluminar amb resplendors de gloria perdurable la figura del seu iniciador y conductor benvolgut, mostrant-la plena de sabiduria, de prudència y de dolça austeritat. Això fou la *Semblança de D. Manuel Milà y Fontanals*, que fruiren, en aquest saló, el dia 9 de Maig, els socis de la casa y les representacions més escullides de la mentalitat de Catalunya. El gran escriptor santanderí, a requesta d'antic endreçada per l'Ateneu, va associar-se a l'Homenatge del Dr. Milà, aportant-hi un dels fruits més plens y madurs de sa gran ploma y adherint-se al mateix temps al Cinquantenari de la fundació dels Jocs Florals, que obtingueren, amb l'assistència de Menéndez y Pelayo y de tants homes il·lustres de fòra de Catalunya, un tribut digne d'aquella data jubilar.

Altres solemnitats y vetllades

També durant l'exercici passat ha volgut l'Ateneu concedir a diferents artistes primerencs, però de mèrit efectiu, que fessin conèixer les seves aptituds y avenços,

tot donant lloc a la divulgació de música nova o desconeguda. Així'l dia 9 de Març la senyoreta Eva Wiederkehr va donar un concert de violí, acompanyada per na Emilia Icart; el «Trio Ainaud», compost de D. Ricart Vives (piano), Enric Ainaud (violí) y Benet Brandia (violoncel), ens oferí quatre interessants sessions de *musica di camera* (24 d'Abril, 1, 11 y 22 de Maig); y el dia 29 de Maig va celebrar un concert de violí en Francesc Costa.

Per últim, les «Escoles Catalanes del Districte Sisè» volgueren dedicar a l'Ateneu una manifestació pedagògica que va tenir lloc el dia 24 de Maig, y en la qual mestres y deixebles posaren de relleu l'intensitat de treball, el bon sistema de l'ensenyança y el positiu avenç de les classes, no obstant y fer tant poc temps que s'havien inaugurat.

Vida econòmica

L'exercici passat, seguint la marxa empresa en els dos anteriors, s'ha liquidat també amb un superàbit considerable. Després de cobertes totes les atencions ordinaries de la casa, va quedar un remanent de pessetes 26.031'60, que va aplicar-se a extingir crèdits procedents del compte extraordinari d'obres y instalació.

Si, com devem esperar, el present exercici se desenrotlla com el passat, abans d'un any quedarà extingit per complet dit compte d'obres y instalació; y allavors els superàbits podran servir de base a l'operació projectada pera amortisar paulatinament el deute hipotecari contret quan la compra de l'edifici, o per ampliacions y millores dels serveys.

Socis.—Els que han mort

Els socis de l'Ateneu en 30 de Juny prop passat ascendien a 1.287. Durant l'exercici anterior la mort ens ha pres els següents companys:

- D. Joan Romaní.
- D. Antoni Aulestia.
- D. Victorià Solà Vidal.
- D. Francesc Tomàs Estruch.
- D. Enric Courtin.
- D. Francesc Folch Ribas.
- D. Joseph Tous Mallent.
- D. Agustí Escuder.
- D. Francesc Alió.
- D. Francisco Pi y Suñer.
- D. Joseph Góngora Tuñón.
- D. Ferran Alsina.
- D. August Carroy.
- D. Antoni Rovira.
- D. Marcelí Suñol Pla.
- D. Francesc Casademunt.
- D. Francesc Sotorras Macià.
- D. Domingo Giralt Ubach.

Un record

Sensible es la desaparició de tots aquests benvolguts companys; però haig de rendir especial tribut a la bona memoria den Francisco Pi y Suñer, home ple de seny y de bondat, que pertanyia a la Junta Directiva y que en tota ocasió havia donat proves de sa gran rectitut nadiua y del seu amor a l'Ateneu; den Francesc Alió, President de la Secció de Belles Arts, esperit distingidíssim y un

dels grans impulsors que ha tingut la nacionalisació musical de Catalunya; de l'Antoni Aulestia y Pijoan, ateneista de raça, lector infadigable, investigador benemèrit del nostre passat. Saludeu, doncs, en record del metge bon patrici, de l'exquisit compositor de les *Catalanesques* y del ferm autor de l'*Historia de Catalunya*, les ombres dels quals volaran benhaurades per llarg temps entre tots nosaltres, com un esperit familiar y propiciatori.

HE DIT

MINISTERIO
DE CULTURA

Discurs del President

D. JOSEPH M.^A ROCA

SENYORS:

VULL parlar-vos de lepra. No en el concepte clínic, esgranant fil per randa 'ls signes que la caracterisen dintre la gran família patològica, y escatint el tractament més a propòsit, sinó pera curar-la d'arrel, al menys pera apaibagar els sofriments y fer compatible qualques anys la malaltia ab la vida. No. Vos parlaré de l'aspecte social de la lepra, perquè, ja que ab tanta immodestia 'ns vantem a tot'hora de viure en plena civilització, cal preocupar-se del prohisme, al qual per atàviques supersticions sotmetem a un regiment d'excepció, prescindint en absolut de tota llei d'humanitat y cometent una de les injustícies que més acora. En els temps mosaics la pobra víctima sofria la malaltia com una punició de Jehovà; en l'Edat Mitja era un malalt predilecte del Senyor, y sempre, com ara, un objecte de repulsió pera sos consemblants, que per instint de conservació temien contraure la terrible malaltia que Job anomenava encertadament la filla gran de la mort. Y el malalt pària, ab semblant estoic, sent parlar de progrés, de civilització y d'humanitarisme, paraules que en son lèxic són sinònimes de sarcasme, perquè ell segueix, com sigles enrera, essent considerat com una nosa, un destorb, y encara, més que això, un perill social.

Els primers documents que parlen de lepra y de la seva profilaxis se troben en els llibres de la Bíblia. Moisès es el primer legislador que, tement la difusió de la malaltia entre'l poble d'Israel, disposa ¹ que'ls titllats de lepra pel levita sien bandejats de tot lloc habitat, y que pera diferenciar-se dels demés portin el cap descobert, els hàbits descosits y el mantell davant la boca pera que ab l'alè no contagiin als sans; y el mateix masell, pera que'ls altres fugissin de vora seu, devia cridar «L'impur! L'infecte!». Aquestes diposicions eren tant severes que no les pogueren blincar ni la força de la sang ni'l poder de la majestat.

Siscents anys abans de J. C. els perses expulsaven dels seus dominis als leprosos forasters y apartaven als indígenes. Després dels perses ja no's troben datos precisos de policia sanitaria envers els masells, fins al sigle IV, que's bastí la primera leproseria en terra de cristians ²; y ja desde llavors que'ls concilis se preocupen dels leprosos, recomanant als prelats tinguen cura especial dels pobres malalts pera que res els manqui. Si l'Edat Mitja se separà quelcom de la llei mosaica, fou potser pera fer-la més enèrgica, más radical, perquè si'l capdill del poble d'Israel tenia encara en consideració la possibilitat de que's gorissin, els legisladors mitg-evuls consideraren incurable la malaltia, y a l'ingressar el leprós a la llatzeria li celebraven l'ofici de difunts, mentres ell romania al centre de l'iglesia ajegut sobre un llit de morts y cobert ab un drap negre. Finida la cerimonia religiosa, abans d'entrar el leprós en

1) «V. 44. Quicumque ergo maculatus fuerit lepra, et separatus est ad arbitrium sacerdotis.

»V. 45. Habebit vestimenta dissuta, caput nudum, os veste connectum, contaminatum ac sordidum se clamabit.

»V. 46. Omni tempore quo leprosus est et inmundus, solus habitabit extra castra.» (Biblia, *Levitic*, cap. XIII.)

2) Basili, bisbe de Cesarea, manà edificar la Basiliada, fent-li cessió, pera'l seu manteniment, de les terres que l'emperador havia donat al bisbat. El bisbe mateix aconhortava y curava les nafres dels masells pera apaibagar el terror que'l poble 'ls tenia.

sa borda, d'ahont no podia pas eixir sinó en diades que'ls estatuts li marcaven, el clergue li tirava al cap tres palades de terra del fossar; dient-li: «Amic meu, això vol dir que tu ets mort pera 'l món. Tingues paciència». Les consuetes del ceremonial eren diferents segons els pobles, y encara aquestes diferencies no eren fonamentals, sinó purament de detall.

Les leproseries de l'Edat Mitja tenien el doble caràcter de leprocomi y d'ordre religiosa, de la qual en formaven part els leprosos¹, condemnats pel seu estat a viure perpetuament dins l'institució y a subjectar-se a les disposicions dels estatuts, reglaments o constitucions dictats, la major part de les vegades, per l'autoritat eclesiàstica de la comarca ahont pertanyia la llatzeria. En algunes se'ls permetia als casats el compliment del deure conjugal, y el company sà estava autorisat per viure en la mateixa cambra del leprós, mentres pagués l'escot.

En el sigle VII Rothari, rey dels lombards, els declarà morts civilment y els separà de tothom, considerant-los incurables y perillosos. Tant devia arrelar aquest concepte en els cervells, que'l mateix Carlemany, l'home que pronuncià l'hermós discurs d'Aquisgran parafrassejant el Credo y vessant a dolls l'amor al prohisme, se vegé obligat a ratificar les disposicions del seu pare fent separar els masells pera evitar el contagi.

Per més que'l Concili d'Orleans de l'any 533 prohibia la dissolució del matrimoni en cas de malaltia, els reys francs autorisen el divorci sempre que un company sia leprós, y aquesta condició constava en alguns capítols matrimonials². La Santa Seu seguia severament el criteri del

1) En la segona meitat del sigle XII Renouf de Saint Gilles fa donació d'unes terres als «frères lépreux de la sacrée congrégation de Bolleville.....»

2) En els capítols matrimonials d'Artal Mir ab la comtesa Llucia hi ha la clàusula de que'l matrimoni pot desfer-se en el cas de que un dels contrayents fos leprós.

Segurament se tracta d'Artal Miró, comte en Pallars, que con-

Concili esmentat, negant a Jaume I d'Aragó'l permís de divorci que sollicitava alegant que na Teresa Gil de Vidaura, sa esposa morganàtica, sofria lepra: «¿Creyeu que si totes les reines del món fossin leproses, Nòs donariem permís als reys per pendre altres mullers? Sapiguen que tots rebrien la mateixa negativa, encara que les dinasties privades de rebrols s'assequessin en ses arrels y en ses branques». Y el rey, no podent-s'hi casar, seguí vivint maritalment ab na Berenguela Alfonso, de niçaga reyal castellana ¹.

La basarda al contagi va creixent y arreu se promulguen lleys d'excepció pera 'ls masells. Hi ha llocs que'ls barren les portes dels poblats sots pena d'esser despullats, cremats sos hàbits y bandejats nusos del burg ² si no obeeixen. El Prebost de París, per ordre reyal, expulsa de la vila als leprosos forasters. A Provença sols podien romandre a ciutat quinze dies abans la Pasqua de Resurrecció y vuit dies abans Nadal ³.

No'ls era permès criar bestiar, anar descalços, no podien entrar en cap molí, y se'ls obligava a deixar els sacs al llindar de la porta; per més que s'abrusessin de sed, si no's portaven beire o qualque atuell que'l substituís, no podien beure posant els llavis al broc o canaló. Se'ls privava de fer ablucions y de rentar roba en fonts y

tragué matrimoni ab Dòna Llucia, germana de Dòna Almodis, comtesa de Barcelona.

1) Tourtoulon: *Jacques I le Conquerant*.

2) Cap. XV: «Nullus leprosus ingrediatur limita portarum nostri Burgi et si carnaliter ingresus fuerit, per servientem Burgi nostri, statim ejiciatur. Et si quis leprosus contra hanc prohibitionem nostram consuetudinarie portas Burgi ingredi præsumpserit; indumenta quibus indutus fuerit, capiantur ab eo, et comburantur, et nudus ejiciatur. Quia de comune consilio, etc (Estatuts de la Ghilde de Berwick.)

3) «De leprosis in Massilia non tolerandis. — Observandum quod nulli leprosi seu mezelli divites, vel pauperes possint vel debeant stare infra Massiliam, nec conversare deinceps, nisi tantum per XV dies ante Pascha et per octi dies ante Natale Domini.» (Statuta Massilia, llib. 5, cap. 15.)

rentadors ahont hi rentessin altra gent; no se'ls deixava ballar ni jugar ab sos convehins, com tampoc podien concórrer a mercats, fires y tavernes; al passar ponts y passes s'havien de posar guants; davant sa borda havien de tenir un pal ab un ansat lligat a dalt pera que'ls caminants hi poguessin deixar l'almoïna sense tocar ni apropar-se al masell.

L'aversió manifesta de la plebs, dels burgesos y dels nobles contra 'ls masells sols tenia parió ab la que sentia pels jueus. Contra d'uns y altres congriaven els seus odis y la seva repulsió, fins a l'extrem de que'l sentiment popular erigit en costum fou codificat en forma de lleys, de cànons, de pragmàtiques y d'estatuts municipals pera evitar la contaminació dels cossos y la perversió de les ànimes. El Concili de Letran, celebrat l'any 1179, mana als masells que pera no contagiar als demás visquin agrupats, ab iglesia y cementiri propi, fent-los francs del delme. Y als cristians els prohibeix, pera evitar la llur perversió, servir de criats, de llevadores y adhuc de dides als jueus.

En les disposicions draconianes eixides de les corts y dels concilis, de les cancelleries reials y de les sales de Concell, sovinteja l'acoblament en el mateix text de leprosos y jueus, acompanyats de tant en tant (si les ordinations són fetes en reialmes ibèrics cristians) pels sarraïns y els heretges, y, lo que es pitjor, per tafurers y àvols fembres y malfactors de tota mena.

Als jueus se'ls obligava a portar hàbits diferents dels que vestien els cristians, o qualque distintiu que'ls senyalesés com a tals jueus¹. Aquests signes foren la túnica o

1) «Constituimus ut inter Christianos et Judeos, quos pro sola humanitate sustinemus, in habitu vestium manifestus habeatur delectus, ut facile Judei a quovis discernantur, et eis indicimus ut habitum deferant dissimilem habitui Christianorum.» (Charte d'Alais, 1200.)

«In sacro generali concilio provida fuit deliberatione statutum un Judæi a Christianis qualitate habitus distinguantur, ne

gramalla, la capa, la caputxa ab xia llarga, el capell groc, el rorenc, el verd; però 'l signe més generalisat fou portar sobre 'l pit una rota o rodella de drap, estofa, feltre o seda, de color blanc, groc o vermell; a voltes s'usaven dos colors. Els distintius que'ls obligaven a portar y la llur forma y color variaven segons l'aljama y el reialme. A Inglaterra portaven un retall de drap de color sense forma determinada, y en alguns llocs d'Italia li donaven forma d'estel. A Barcelona «ordonaren los conseylers e els prohoms de la ciutat que tot Juheu, de qualque condició sia, deia portar capa, axí com es acostumat. Et que capa no portarà que haia a porter en la vestadura subirana, sus els pits, pres lo cabeç, una roda que sia be apparaxent de drap groch ho vermeyl, e que sia així ample com la pla de la palma convinent, e qui contra aço farà pagarà per ban XX sols, e si pagar no'ls pot serà escobat».

L'objecte que's perseguia era que's vegessin de lluny pera que no hi hagués confusió possible: «que per tothom sia vista», deyen els nostres concellers referint-se a la senyal; «Judæa evidenter appareat», deya 'l papa Martí V. Adhuc pera que vistos d'esquena 's conegués que eren hebreus, Felip *l'Atrevit* els obligà a una segona rodella colocada entre abdues escàpules ¹. Els de Murvedre, que també usaven rodella per ordre de Joan I, vestien gramalles. L'antipapa Benet ordenà que les jueves portessin l'estigma en el front ². Les de Provença usaven un vel apel·lat *oralia*.

illorum isti vel istorum illi possint muhiribus dampnabiliter commisceri.....» (Bolla d'Alexandre IV, 1257.)

Les ordinations del Concili provincial de Zamora (any 1313) prohibeixen als jueus fer de testimoni en causes de cristians, desempenyar càrrecs oficials, parlar ab cristians, tenir dides cristianes, etc. y la VII diu: «Lo septimo es que tambien judios como judias que trayan sennal çierta descubierta, por que parezca que andan departidos de los christianos segunt diçe el derecho et se guarda en otras probincias.»

1) «... dorso..... et aliam inter scapulas.....»

2) «VIII. Ad hæc antiqua jura exsequentes, quæ utriusque sexûs

Considerant l'odi universal que's tenia als jueus, pera protegir-los dels atropells a que s'exposaven si viatjant sortien del radi de l'aljama llur, alguns concilis y sobirans els permeteren la supressió de l'estigma, però sols en cas de viatge. Fòra d'aquestes concessions excepcionals y limitades, l'ús de la senyal era obligatoria sots penes greus, pecuniaries y corporals. El monopoli de les rodelles constituía una font d'ingressos pera algun tresor reial.

Els leprosos, com els jueus, també estaven obligats a usar quelcom que'ls diferenciés dels altres sers humans ¹, y segons els pobles portaven o túnica o mantell o esclavina de color gris o negre o de burell. Altres feyen ús obligatori'l capell roig o bé caputxa. O duyen un drap blanc al coll o al cap, o un parrac vermell al pit o en forma de pota d'oca. Emperò tots devien portar tabastecs pera batre-ls si pel camí's topaven ab qualque persona, y aixís l'advertien que s'apropava un masell que'ls podia contagiar la terrible malaltia. Als que no portaven l'estigma se'ls castigava ab bans a pa y aigua al retornar a la llatzeria, y ádhuc ab açots com als hebreus, y algun burg els barrava'l pas el jorn d'entrada si no portaven el distintiu ². Els estatuts

judæos in omniun xpianorum provincia, qualitate habitus publice ab aliis fidelium populis distingui mandarunt, statuimus, ut in partibus, in quibus judæi tempore ut præsentis ita patens et eminens signum non portant, sicut hujusmodi Constitutione disponimus, amodo signum eminens impertiti coloris, subei scilicet et crocei affixum deferant patenter, videlicet: mases in superiori veste super pectus; feminæ vero super frontem ejus, scilicet magnitudinis atque formæ, quas in præsentibus fecimus designari.....»

1) «Item aliquis leprosorum seu leprosarum non debet ire sine capa clausa aut habitu rationabili.» (Estatuts de la Leproseria de Lisieux, sigle XIII.)

«Leprosi habeant vestimenta clausa sine colore, secundum dispositionem prioris. Mulieris habeant pallia alba et alias vestes de runsseto.» (Estatuts de la Leproseria de Chartres, sigle XIII.)

2) 114. Contra los gaffets que entran en la vila sens senhal.

»E an plus establít..... que gaffet ni gaffera, estranh ni privat, petit ni grans, no intra dins la vila de Marmanda sens senhal de drap vermelh.....» (Coutume de Marmanda, 1390.)

de la Leprosaria de Noyon, començats el sigle XII y acabats el XIII, són els més complets al parlar de l'indumentaria dels masells ¹.

Leprosos y jueus se veyen obligats a portar l'estigma d'infamia, a viure rebutjats de la societat els uns en les bordes de la llatzeria, els altres al call. Leprosos y jueus foren crudelment perseguits, assassinats y cremades llurs estades ², y els infeliços masells, per llur pobresa y malaltia, potser no foren venuts a tall de caps de bestiar com ho feu ab els jueus el bort de Trastamara dos o tres mesos després del fratricidi de Montiel, firmant ab la mateixa mà que apunyalà al rey D. Pedro l'albalà manant que «vendades en almoneda públicamente por Toledo, por Escribano Público, los cuerpos de todos los Judíos e Judías de la Aljama de los Judíos de Toledo, e los bienes muebles

1) «Item que les frères ayent habit, c'est assavoir mantes fendu à II, les fentures bordées de lisières de drap à II ou à III boutons devant et à collet, et I forme de suben en manière de aleron de houche, et ait cote ronde sans fente et que le dit habit soit de drap sans couleur ou bien simple, et que les sereurs aient mantiaux fendus devant et fourés d'aguiaux et que elles aient caperons de meismes le mantiau et que che soit caperon à I court coquillon qui soit droit, qui soit en manière de cornette et qui'l soit sans boutons; et que nulz frères ne sereurs ne se fourre de peune s'elle n'est d'aigniaux; et que chascuns frères ait housiaux ou soulers à deux noyaux et cauches blanchés ou noires, et que les sereurs aient botes ou solers à III noyaux ou à trois du mains; et que nulz ne se parte de l'ostel sans le dit habit, se che n'est pour aller en aucun labourage pour le dit ostel et par le congié du maistre.»

2) La vigilia de la Mare de Déu d'Agost de l'any 1146 assessinaren als jueus de l'Aljama de Toledo, saquejaren llurs cases y cremaren les sinagogues. En època posterior feren lo mateix en altres llocs de Castella y de la Corona d'Aragó.

«..... quia, propter aliqua enormia demerita et delicta atque crimina ipsorum leprosororum in ipsa leprosaria tunc degentium commisa et perpetrata, fuissent ipsi leprosi, suis exigentibus culpis et demeritis, auctoritate justicie destructi et combusti, cum demolitione, annullatione et destructione ipsius leprosarie.....» (Acta confirmativa de l'anexió de la capella de la leproseria de Bolleville al Priorat del mateix nom.). — *La leproserie de Bolleville*, per Delisle.

e raíces fasta cumplimiento de veynte mill doblas de oro, a razon de quarenta e quatro mrs. por cada uno de ellos: que es la nuestra merced de Nos servir de ellos.....»

L'ús d'armes era general en la societat de l'Edat Mitja: les armes formaven part integrant de l'indumentaria de l'època, però 'ls leprosos les tenien prohibides¹ y alguna volta substituïdes per un rosari de vinticinco paters, com els asilats a la Leproseria de Carouge. El que s'atrevís a motejar de leprós a un que no ho fos era considerat com un delicte y com a delicte se'l castigava, y ab la mateixa pena que al que tractava de bagassa a una dòna honrada, o al que proferia altres insults denigrants. El primer còdic d'occident promulgat en el sigle XI pel Comte de Barcelona Berenguer *el Vell*, castiga ab ban de vint unces d'or de Valencia al que motegi de *cugús* a un altre². A Castella també's considerava delicte y també era castigat³. D'*avor-*

1) «Nous deffendons que frères malades ne porte, ne ait sur lui, ne entour son lit, ne en seu huchel, ne ailleurs, coutel à pointe, ne hache, ne mache, ne fanquet, ne espée, ne broque de fer ne d'acher ne de os ne de fust, ne de autre chose; et chil qui ne vaurra faire ces choses, si come elles son escriptes, et tenir l'obediencia du maistre, il sera bouté hors de le porte, sans hostel trouver.» (Estatuts de la Leproseria d'Amiens, 1305.)

2) «Siquis Judeo vel sarraceno baptistis retraxit illorum legem ul'appellaverit eos tressallits vel renegats vel siquis intra menia nostra primo eduxit gladium contra alium vel appellavit eum cugus per bannum emendet ad principem XX uncias auri valenciæ. Et si ibi aliquo malum inde audient vel accepit nullo modo ei emendatum sit. Et illi postea adversario suo stet ad directum et justiciam.» (Usatges de Barcelona.) — Arxiu Municipal de Barcelona: *Llibre Vert*.

3) «Estos son denuestos por fuero de Castilla: en que a omecillo, o el que a dar testigos, que deve provar con cinco testigos; e si non lo provare, debe pechar por caloña trescientos sueldos: sil dijier traidor provado, o cornudo, o falso, o fornesimo, o gafo, boca fedienta, o foliduncul, o puta sabida; e en estos denuestos a cada uno de ellos, si es fijodalgo, quinientos sueldos, e si es labrador, trescientos sueldos.» (Fuero Viejo de Castilla, llibre II, tit. I, paragr. IX.)

«Qualquier que á otro denostare, y le dixese gafo o sodomético o cornudo o traidor o herege, o a muger que tenga marido, puta,

rida y extranya malaltia calificaven a la lepra 'ls nostres concellers¹, y en la fórmula del jurament dels jueus de Navarra, si juren en fals se'ls anatematiza ab un enfilall de mals horribles, y entre aquests hi posen la lepra², y una altra fórmula posterior fa extensiva als fills la punició del perjuri del pare³. A Calais els masells estaven exclosos del dret de burgesia, no sols ells, sinó tothom que tingués o hagués tingut un leprós en sa familia, y al Bearn un de sol no servia per testimoni: havien d'esser quatre o cinc per fer-ne un⁴.

o otros denuestos semejantes, desdígalo ante el Alcalde y ante hombres buenos, al plazo que el Alcalde le pusiese; y peche trescientos sueldos, y por ellos mildoscientos maravedís, la mitad para nuestra Cámara, y la otra mitad para el quereloso; y demás de esto el Juez le ponga la mas pena que le pareciere, segun la qualidad de las personas y de las palabras. Y si hombre de otra ley se tornase cristiano, y alguno lo llamase tornadizo o marrano, o otras palabras semejantes, peche diez mil maravedís para nuestra Cámara, y otros tantos al quereloso; y si no tuviese de que los pechar peche lo que tuviere, y por lo que fincase yaga un año en el cepo; y si antes de un año pudiese pagar, salga de la prision.» (Fuero Real, lley 2, llib. 4, tit. 3.)

1) «Item fou proposat com en aquesta ciutat los masells estan en la casa de les recluses de la mateixa ciutat, les dites dones estan molt estretes e ab los dits masells, que han tant avorrida e stranya malaltia, han delliberat les dites dones metrer si mateixes e les llurs successorés ab disposició de Nostre Sanct Pare sots la regle de Sanct Agustí.» (Dilluns a 7 de Noembre 1474. Concell de XXX sobre provisió de forments y mutació dels masells.)

2) «Et si mientes o niegas verdad, cáyante los cabellos de la tu cabeza, de la barba, & de las cejas, & pierdas la lumbre de los ojos; & echet Dómino Dios en tierra en que ninguno non habita, entre gente que non te cognoscan, & fiérgate Dios de plaga mala, & sarna & podredura; púdrate el tu aliento de tu boca, & tornes gafiente, & sias contreito, & sordo, & siego. Di: Amen.» — (Fuero general de Navarra: *Juramento de los judíos de Navarra.*)

3) «Si mientes o juras falso, séquense tus manos et podrezcan tus brazos e miembros; et cáyante berbezones buillentes, et si algunos nazieren, o han de ti nazer, sean ciegos et sordos et mancos et coijos, et sean en escarnio de todo el pueblo et mueran gafos.»

4) «Rúbrica 32^a. Art. 65. Item. Fo stablit et autreayt que, si per aventure los ditz Juratz no poden saber vertadere sabeuce qui aure

Y els sigles han passat debades pels malhaurats masells: les assemblees doctes decreten la llur separació obligatoria de la societat, y mentres ells esperen encara l'au-bada del Renaixement, nosaltres, els homes civilisats del sigle XX, obehim com a xais el precepte de Mahoma «Fuig del leprós com fugiries del lleó».

*

La contagiositat de la lepra mitjansant el baccillus d'Hansen-Niesser no ha assolit l'excelsitut de veritat científica comprovada. Es cert que en l'immensa majoria de masells, especialment en els de forma tuberculosa, s'hi troba'l micro-organisme, y si en altres casos falla, pot esser degut en alguns a regressió transitoria de la malaltia. Però, malgrat l'existencia habitualment abundosa del baccillus, puix es la malaltia infecciosa més rica en microbis, manquen el seu cultiu y l'inoculació experimental. Mentres això no sia, la leprosi, com a enfermetat contagiosa, no pot merèixer la sanció del laboratori y ha d'aconhortar-se de conviure ab els granulomes infecciosos, ja que pas es lo mateix infecció que contagi: ara, si, prescindint del camp experimental, ens limitem solament a l'observació clínica, tampoc pot dir-se que sia contagiosa *à outrance*, ans al contrari, la lepra, si es contagiosa, ho es difícilment, excepcionalment, pera'ls que no tenen leprosos entre sos ascendents, y encara es indispensable pera'l contagi la confluencia d'una serie de circumstancies especialíssimes que posin a l'organisme en condicions de receptivitat. En Danilssen, a qui se li pot adjudicar el calificatiu de fundador de la leprologia moderna, s'inoculà

feyt la mala feyta, que aquets de qui hom aure mala sospieyta, que se es digne sa maa septale despetits o ab trente xristiaas.

»Rúbrica 51. Art. 170. Item. Si per aventure es aucun accusat de mort que no sie feyte ab criit et ab biaffora, l'accusat se esdisera ab VI desperit, o se no los pot aver ab XXX chistiaas.» (Furs de Bearn, 1288.)

ell mateix quatre vegades, inoculant a l'ensem una vintena d'individus, als quals demanà previ consentiment, explicant-los a lo que s'exposaven. Passats trenta anys, ni ell ni'ls altres tenien lepra. L'experiencia den Danilssen s'ha reiterat expressament y casualment¹, donant sempre el mateix resultat negatiu.

Ademés, cal fer les enquestes ab austera honradesa científica, prenent les observacions ab estricta escrupulositat y no fiant may, al fer l'escorcoll en la genealogia patològica, de les negatives del malalt objecte de l'enquesta, el qual, tenint consciencia plena de que l'enfermetat que sofreix es un estigma infamant, procura evitar als seus aital agravi, y nega rodonament, sense dubtar, l'existencia de masells, llevat d'ell, en la familia. Y ho neguen tots: els de Turquia y els de Catalunya², els de Noruega y els de Galicia, perquè a la familia tant l'estimen els que fan la senyal de la creu com els que fan zalemes de cara a la Meca. A Palestina un frare franciscà fill d'Italia va contagiar-se la lepra y morí leprós a Jerusalem. Intrigat el metge, escrigué al país de naixença del frare, dirigint-se al metge municipal y demanant una informació de l'estat patològic de la parentela del franciscà mort. La resposta fou que'l país era de lepra³ y que en la familia hi havia antecedents leprosos. L'actual professor de Dermatologia y Sifiliografia de la facultat de París conta que essent

1) Profeta s'inoculà ell y inoculà a altres nou; Cagnina, a sis. Totes les picades anatòmiques rebudes per metges, autopsiant leprosos, han fallat.

2) Quan preparava la comunicació *La lèpre en Catalogne* pera 'l Congrés internacional de Moscou, vaig fer una enquesta a l'Hospital de Sant Llatzer a l'objecte d'esbrinar l'herencia en els leprosos de la nostra terra. Preguntant a un dels masells si algú de la seva familia tenia o havia tingut quelcom que s'assemblés al seu mal, respongué que no'n tenia esment, y allí mateix, en la mateixa leproseria y en el departament de dònnes, hi havia una germana seva leprosa com ell.

3) Casanova-Lerone: Departament de Porto-Maurizio, Gènova. El leprós mort a Jerusalem era Fra Romella, el metge de Jerusalem el Dr. Sales y el metge municipal italià 'l Dr. Ferrari.

intern de l'Hillairet tenien al «Pavillon Grabielle» de l'Hospital de Sant Lluís un noy de 12 anys leprós, nat en una de les colònies, aont el seu pare era funcionari públic. Pare y mare eren francesos nascuts a la metròpoli; jamay cap cas de lepra havia existit en les dues branques ascendents ni en les colaterals; els altres fills no eren leprosos. Si algun cas havia d'esser demostratiu de contagi, era aquest. A prec de l'Hillairet, en Gaucher feu una enquesta minuciosa y delicada, y a l'últim la mare del noy, després de moltes reticencies, feu avinent que'l pare legal no era pas el pare del noy leprós: el verdader pare era un oficial de marina que era masell y del qual ella n'havia sigut l'amistançada durant el poc temps que aquell romangué a la colònia.

Un dels fets que més ressò tingueren en el món científic fou el del negre d'Hawai condemnat a mort y al que se li commutà la pena ab la condició de que's deixés inocular la lepra. El pacte fou acceptat, se féu l'inoculació, y passats anys esclatà la leprosi: era una prova convincent d'inoculabilitat; però després s'averiguà que en la família del canac, abans d'inocular-lo, hi havia tres leprosos: un fill, un nebot y un cosí.

Pera que la llevor de la leprosi germini y grani, el millor terror es el de l'herencia. Y no l'herencia del microbi, que s'ha vist en casos insolits, sinó l'herencia d'una predisposició patològica de l'organisme a contraure la malaltia dels genitors sempre que la llevor s'hi sembri¹. L'herencia es un factor d'innegable importancia en la propagació de la lepra. No hi ha pas dubte que la tara patològica dels genitors se trasmet a la cel·la germinativa, sia espermatozoic o òvul, o abdós a la vegada, y dintre'l claustre matern s'inicia'l procés protoplasmàtic especial y íntim que temps a venir, quan el producte de la concep-

1) Els leprosos que viuen allunyats de llur pairal, o l'immensa majoria, queden indemnes com els escandinaus que l'Hansen visità als Estats-Units. Eren 150 fills de leprosos separats dels pares llurs y cap d'ells tenia lepra, ni tampoc cap dels seus descendents.

ció sia organisme ab vida independent, li donarà aptitud de receptivitat mòrbida.

L'herencia patològica, a més de familiar directa, pot esser familiar atàvica o ancestral, y adhuc ètnica, com s'observa en els israelites de Bisanci, jueus d'origen, descendents dels hebreus de l'Exode, perquè la llur progenia s'enlaira fins a les tribus de Judah y de Levy, y procedents d'Espanya, d'aont foren bandejats sots pena de mort pels Reys Catòlics¹. Aquests jueus hispaniotes són dollicocèfals, sols viuen y es tracten entre ells; devots fervents de la tradició, no s'aparten de llurs costums, fins a l'extrem de que encara parlen el castellà tal com devien parlarlo els *fjodalgos* tertulians del Marquès de Santillana. Són bruts y miserables, y són els únics jueus de Constantino-ble que tenen lepra.

En les centuries mitg-evuls també fou considerada

1) «..... Por ende Nos en consejo é parecer de algunos prelados é grandes é caballeros de nuestros reynos é de otras personas de çiençia é conçiençia de nuestro Consejo, aviendo avido sobre ello mucha deliberaçion, acordamos de mandar salir á todos los judíos de nuestros reynos, que jamas tornen, ni vuelvan á ellos, ni á algunos dellos; é sobre ello mandamos dar esta nuestra Carta, por la qual mandamos á todos los judios é júdias de qualquier edad que seyan, que viven é moran é estan en los dichos reynos é señorios, así los naturales dellos, como los non naturales que en qualquier manera é sombra ayan venido é esten en ellos, que fastá el fin deste mes de Julio, primero que viene deste presente año, salgan con sus fijos é fijas é criados é criadas é familiares judios, asi grandes como pequeños, de qualquier edad que seyan, é non seyan osados de tornar á ellos de viniendo nin de paso, nin en otra manera alguna; so pena que, si lo non fçieren é compliesen asi, é fueren fallados estar en los dichos nuestros reynos é señorios ó venir é ellos en qualquier manera, incurran en pena de muerte é confiscaçion de todos sus bienes, para la nuestra Camara é fisco.....

»E assi mismo damos liçençia é facultad á los dichos judios é judias que puedan sacar fuera de todos los dichos nuestros reynos é señorios sus bienes é façendas por mar é por tierra, en tanto que non seya oro nin plata, nin moneda amonedada, nin las otras cosas vedadas por las leyes de nuestros reynos, salvo mercaderias que non seyan cosas vedadas ó encobiertas.....» (Granada, 31 Marzo 1492.)

com a malaltia familiar, com ho prova lo succehit a Guardamar en temps del nostre rey Jaume II d'Aragó, que havent donat ordre de procedir contra'ls leprosos pel mal que podien fer contagiant la malaltia, sabé que'ls oficials, per indicació d'alguns vehins, havien procedit contra tots els membres pertanyents a una familia pel sol fet d'haverhi en aquesta algun individu masell. No considerant el rey racional, ni decorós, ni just, que per algun que n'hi hagi de leprós se procedeixi contra tots els altres que no sofreixen la malaltia, mana a Simon de Belloch, Procurador general del regne de Valencia, que la seva ordre s'executi contra'ls que tinguen lepra y que's castigui al qui falsament acusi a un altre de leprós¹. Per quelcom l'història l'anomena *el Just* al fill de Pere'l Gran.

1) «Jacobus etc. Dilecto nostro Simeoni de Belloloco generali procuratori nostro in parte Regni Valentie pro inclito infanti Alfonso primogenito et generale procuratore nostro salutem et dilectionem. Ad nostram noveritis pervenisse audientiam quod pretextu mandati dudum universis nostris officialibus per nos factum de providendo contra leprosos quoscumque pretextu temeritatis pro eos fieri acceptante oficiales loci de Guardamar ad instigationem quorundum vicinorum dicti loci de Guardamar qui nominantur los Masconfes processerunt sive procidere intendunt contra eadem et singulos eorundem cum asserunt aliquos ex genere prenominationum *dels Masconfes* esse leprosos. Cum autem non sit rationi consonum neque decens quod licet aliqui de dicto genere *dels Masconfes* casu fortuito leprosi effuti fuerint ut assentur contra alios qui de ipso genere ex morbo predicto tacti non sunt neque fuerunt ut titoli procedatur. Y durá vobis dicimus et mandamus quod contra predictos de Masconfes quos sciveritis vel inveneritis tactos non fose morbi leprosie predictae quavis in genere sive parentele eorum aliqui leprosi fuerint minime procedatis. Juimo voce presonia inhibere factotis sub pena imposita a contrafacientibus per vos exigenda quod nequis audat seu presumat modo aliquo proclamare predictis de dicto genere de Masconfi seu aliis qui de dicto morbo non sunt leprosos seu alia nota eis imponere. Si vero inveneritis aliquem seu aliquos de dicto genere esse leprosos contra illos minime procedere ab mittatis irumo in eis ad inclusionem seu alias prout tractinus consuetum est fine procedatis. Datum in Trioella de Montesino VI idus septembris anno Domini MCCCXX primo.» (Arxiu Cor. Aragó, reg. 172, fol. 9-g.)

Sortosament la llei biològica de l'herència no es fatal en els fills o nets dels masells, puix són molts els que ofereixen el terror xorc a la llepra de la leprosi, y adhuc en casos d'aptitud les determinants mòrbides poden ésser favorablement modificades, y els exemples sovintegen per les condicions externes, com són el clima, l'alimentació, l'higiene, etc.; de la mateixa manera que poden accentuar-se acoblant-les ab l'alimentació deficient y de mala qualitat, la manca d'higiene, la miseria, condiments excitants, alcohols de baixa condició, etc.

Si la lepra fos contagiosa y inoculable, ¿com s'exploraria en els matrimonis mixtes la constant immunitat que frueix l'element sà?

Els hostes de les leproseries musulmanes tenen prohibit el celibat. Al masell casat li es permès conviure ab sa muller dintre la Miaskané. Si es solter o viudo, pot fer vida marital ab la dona que, trobant-se viuda o soltera dintre l'Asil, hi accedeixi. Y no havent-hi dones dintre de la llatzeria, l'*imam* o almoiner va a ciutat a cercar-ne una que vulga unir-se ab el leprós y agombolar-lo, puix molts d'aquells malalts estàn ab el cos rublert de llagues y ab les mans tant mutilades que no se'n poden valdre. Les relacions connubials may han produït en tot l'imperi otomà un sol cas de contagi, com tampoc s'ha observat en els matrimonis mixtes dels altres països.

Si la lepra d'ara es difícilment contagiosa, també era difícilment contagiosa la verdadera lepra de l'època bíblica, com la de l'antiguetat clàssica y la de l'Edat Mitja. Lo que ha donat caràcter d'excessiva propagació a la leprosi pretèrita es la llegenda de l'origen americà de la sífilis; ja que si la sífilis no existia en el món vell abans de la troballa d'Amèrica, s'ha de creure que la contagiositat era deguda a la lepra, y que aquesta ha sofert un transformisme mercès a causes ignotes.

*

¿L'importà la tripulació del navegant genovès y d'Espanya passà a Italia ab el gran capità? L'anomenada epidemia de Nàpols que esclatà en el camp dels llegendaris racoltats per Carles VIII entre'l detritus social de tots els pobles, no era produïda per una sola malaltia: clar que hi havia la sífilis, però fent chor ab el tifus exantemàtic y l'escorbut y el fagedenisme, complicades ab la malaria, malalties totes que trobaven un excelent brou de cultiu en organismes sotraquejats per excessos de tota mena, sadolls de vicis, orfes de virtuts y sotmesos a les privacions inherents a tota campanya en terra forastera. La lues per sí sola, malaltia crònica y de llargs períodes d'incubació, no podia produir la mortandat que hi hagué, y menys en poc espay de temps. Els autors contemporanis de l'epidemia atribuïren l'origen de la lues a conjuncions dels astres¹. Els d'època posterior, influïts per la creencia llavors en predicament de que la naturalesa posava frec a frec l'antídot y la metzina, veyent els efectes maravellosos del guayac, originari de les Indies, efectes deguts a la correcció d'abusos d'altres medicaments, no dubtaren en donar el mateix breçol a la lues². Aquest origen, per deducció, el sancionaren més endavant les afirmacions de dos que's digueren testimonis presencials de les primeres gestes de la sífilis a l'arribar a Europa.

Fernández de Oviedo, ex-patge de la casa reyal, capità, alcaide y cronista autor d'una historia de les Indies

1) Barthelemy Stébër: *A mala franexos, morbo gallorum, preservatio ac cura* (ms.), 1494. — Joseph Grunbeck: *Tractatus de pestilentiali scorra, sive mal de Franzos*, 1496. — Coradino Gilini: *Opusculum de morbo gallico*, 1497. — Gaspar Torrella: *De pudendagra*, 1497. Y molts altres que ja no parlen de *motu proprio*.

2) El metge de Carles de Gant, Nicolai Poll, féu l'apologia del tractament de la lues pel guayac en sa obra publicada l'any 1517 ab el títol *De cura Morbi gallici per lignum guayacum*; y Leonard Schmaus, trobant el camí fresat, publicà en 1518 el seu tractat *De morbo gallico*, atribuint l'origen de la sífilis a les Indies, per esser el país d'hont havia vingut el guayac o fusta santa.

que fra Bartomeu de las Casas califica de «falsísima y execrable», y al seu autor de «uno de los tiranos, ladrones y destructores de la India», assegurà que havia sigut importada per la tripulació en el segon viatge de l'almirall. Precisament en aquest segon viatge hi anava En Chanca, metge de la princesa, que feu una detallada y minuciosa ressenya de tot lo succehit y de tot lo que observà en la travessia d'anada y tornada, y no resa de res que pugua semblar-se a la sífilis, que de segur ell hauria vist si la tripulació n'hagués sofert, ja que essent un metge eminent y de renom, l'haurien consultat, més que més tractant-se d'una enfermetat desconeguda. A mitjans de Juny de 1496 anclaren a Càdiz les carabeles, y el mateix any a Aix de Provença'ls barbers y cirurgians tenien terminantment prohibit afeitar als sífílics pera que ab la navaja no trasmetessin la lues¹.

L'altre testimoni, el metge andalús D. Rodrigo Ruiz Díaz de Isla, aferma que la sífilis vingué amb Colon, sí, però en son primer viatge, «porque de todo tengo larga experiencia, que curé personas que la tuvieron en la dicha armada primera que se hizo quando descubrieron esta tierra en que vinieron hartas personas con ellas y curé personas que adolecieron de dicho mal en Barcelona antes que el rey Carlos de Francia pasase á Nápoles». Y en altre lloc, parodiant a Boccaci quant descriu en son *Decamerone* l'epidemia de glànola a Florencia, afegeix: «Y al tiempo que el almirante (encara no'l tenia aquest títol) Don Cristóbal Colón llegó á España, estaban los Reyes Católicos en la ciudad de Barcelona, y como les fuese á dar cuenta de su viaje y de lo que habían descubierto, luego se empezó á inficionar la ciudad y á se estender la dicha enfermedad, segun que adelanté se vido por larga esperiencia, y como fuese dolencia no conocida y tan espantosa, los que la veían acogíanse á hacer mucho

1) «... ne aliquis alius radatur cum cultris, cum quibus dicti infirmi deraderentur. (Pitton: *Histoire de la ville d'Aix.*)

ayuno, devociones y limosnas que Nuestro Señor los quisiese guardar de caer en tal enfermedad.....»

A Barcelona no consta en cap dels abundosos documents existents en els Arxius Municipal y de la Corona d'Aragó, ni en els Dietaris, que tant rics són en datos y petits detalls de tot lo succehit a ciutat y fòra d'ella, fixant-se adhuc en nimietats insignificants, res que faça referencia a la pahorosa epidemia que, segons l'Isla, flagellà a Barcelona ab tanta intensitat que'ls nostres avant-passats, atuhits per basarda a la novella malura, procuraven apai-bagar l'ira del cel ab dejunis, oracions y almoines. L'escribà del Racional que portava 'l *Manual de Novells ardots*, en cas de *morbo* anotava dia per dia les defuncions; en el transcurs de l'any 1493 no'n nota ni una, y la prova de que no hi hagué epidemia es que'ls reys romangueren a Barcelona fins el dia 4 de Novembre.

Abans de fer les esmentades afirmacions en Diaz de Isla s'hi va pensar quaranta-dos anys, y aixís y tot ningú li disputà la primacia de la nova. Ni l'embaixada genovesa que's trobava a Barcelona¹ quan vingué Colon, ni'ls

1) «Dimecres X. — Aquest die entrà embaxada de la comuna de Gènova, los quals eren los següents: micer Francisco Marques, juriste, e mossen Joan Anthoni Grimaldo, gentilhom.» (*Manual de Novells Ardots*, Abril 1493.)

L'embaixada portava dos missions: felicitar als reys ab ocasió d'haver, per fi, foragitat als moros d'Espanya y conquerit el reyalme de Granada, y compondre qualques diferencies esdevingudes entre dits sobirans y la República de Gènova, conseqüencia d'un gran nombre de jueus que, fugint d'Espanya, d'hont foren expulsats, cercaren refugi a Gènova.

Els dos embaixadors cumpliren sa missatgeria, y després se trobaren a Barcelona, justament en l'ocasió de la solemnial rebuda feta pels reys d'Espanya a l'immortal descobridor del Nou Món, que era llur conciudadà, llavors de retorn del seu primer viatge de descoberta. Concorregueren especialment als festeigs com a representants de la República genovesa, y foren els qui portaren als magistrats y governadors de la República la nova certa del descobriment del món novell per Cristòfol Colom.

(Carta del Regi Comissari extraordinari del municipi de Gènova a l'ilustrat arxiver municipal de Barcelona D. Alfons Damiàns.)

personatges portuguesos que també s'hi trobaven, segons se desprèn de la lletra que, datada en 5 de Septiembre, escriuen els reis al navegant, dient-li: «Con este correo vos imbio un traslado del libro que acá dexasteis, el qual a tardado tanto, porque se fysciese secretamente, para questos questan aquí de Portugal nin otro ninguno non sopiese dello.....»¹ Com s'haurien banyat en aigua-ros els portuguesos, podent fer importador de les *bubas* al descobridor d'Amèrica! Y no ho feren perquè l'epidemia sols existí en l'imaginació del metge andalús, aficionat a deixar-se portar per la seva fantasia exuberant y en lloc d'enfrenar-la li tirava les regnes al coll pera que corregués a pleret y poder veure com en el seu país de Baeza les cols tenien sífilis mercès a haver sigut regades ab aigua que havia servit pera rentar roba de malalts veneris. Y vegé més: les excrecencies patològiques de les cols s'assemblaven tant a les pústules del mal francès que'ls brivalls les tallaven y se les posaven a la cara pera simular la sífilis, donant tal idea de la realitat que'ls passants que'ls miraven feyen llur via resant pare-nostres y donant mercès a Déu per haver-los lliurat d'aital afecció. Y com si encara no'n tingués prou, afegeix que «l'altra verdura també pateix la malaltia, aixís com també gran nombre d'animals». Ara digueu-me quin concepte'ns tindria de merèixer la serietat de Don Rodrigo Ruiz Díaz de Isla, si no tinguéssim en compte que publicà la seva obra en plena senectut. El rey D. Joan II de Portugal havia tingut metge y juglar en un sol home.

Ni brollà la lues per generació espontania en terres de Campania, ni l'importaren navilis. Adhuc prescindint

1) Molt important devia esser el llibre a que aludeix la lletra, com ho demostra'l secret de que s'envoltà la seva copia y la reclamació que d'ell feya Colon, perquè en una lletra de 1.er de Juny li deyen els Reys: «E quanto lo que decys que abeys menester el libro que acá dexasteis, e que se trasladase e que se vos Imbiase, así se fará.....»

(De la Colección de Documentos inéditos del Archivo de Indias.)

de l'interpretació que's puga donar an alguns versícols de l'Antic Testament, a les inscripcions assiries servades en el Museu Britànic y a les llatines dels bordells de Pompei, no volent garbellar lo que escrivieren els poetes helènics y romans per l'ambigüetat llur, ni escatir les obres dels metges antics y dels sigles mitjos, tant poc precisos en aquest punt que poden donar lloc a deduccions equivocades, pot demostrar-se ab documents l'existència de la sífilis al món vell molt abans de l'última dècada del sigle XV.

Un cànon del Sínode d'Ancyra, celebrat en el transcurs de la quarta centuria, parla d'una lepra contreta mitjansant relacions a *prepostera venere*¹. Aquesta lepra contagiada no podia esser altra que la lues, per la seva semblança ab la leprosi. Martí l'Humà, l'últim rey de la dinastia catalana, ordenà, sots penes corporals y pecuniaries, l'expulsió dels lenons que, fugitius de Valencia, Saragoça, Barcelona y altres llocs, s'havien refugiat a Gerona, «exercint son acostumada y oprobiosa manera de viure, infectant ab sos dampnats actes als bons y honrats que desitgen viure en pau y atrayent als altres ab son tracte al contagi de la putrefacció»². Una pragmàtica d'Alfons V

1) «Canon XVI. — Eos qui irrationabiliter vixerunt, et lepra injusti criminis alios polluerunt, præcipit sancta Synodus inter eos orare qui spiritu periclitantur immundo.» (Synodum Ancyranam, CCCXIV.)

2) «Martinus etc. fidelibus nostris vicario subvicario baiulo subbaiulo aliisque officialibus nostris infra civitatem baiuliam et vicariam Gerunde constitutis et eorum locatenentibus salutem et dilectionem. Noviter accepto pro parte vestri juratorum et concilii civitates iam dicte quod reliquie illorum nequam hominum qui exturpissim mulierem questu execrabilem aqunt vitam alcavots vulgariter vocatorum qui pulsi terrore penarum et executione ipsarum a civitatibus Valencie, Barchinone et Cesarauguste et aliis nostri domini insignibus a maculis ipsorum earum fimbrias abstergentibus ad dictam civitatem velut ultimum refugium facto confugiunt agmine vite eorum fedum et solitum opprobium exercentes bonos et graves inpace que cupientes vivere eorum damnatis actibus infestantes alios vero ad putrefactionis contagium ex eorum coherencia atrahentes. Ex hisque et aliis quibus reipublice civitatis eiusdem

d'Aragó recomana a les autoritats de Saragoça la presó y l'immediat procès de l'ex-justicia Johan Giménez Cerdan, el qual «multo tempore, multisque aunis et citra fuit et est crimine sodomie passive videlicet multitus et cum multis contaminatis personis et in ipso crimine cum longa

redditi sunt adibiles ipsam bricarum dampnorum atque scandalorum turbini asidue insolventes. Nos clamorem huiusmodi ad nos ab eis adductum suscipientes debito cum effectu. Supplicationique pro parte dicte civitatis super predictis nobis facte pro bono quippe et salubri statu eiusdem ex potius favorabiliter inclinati quo civitas eadem nunc ex predictis molesta speratur inde in statu prospero et pacifico permanere. Tenore presentis concedentes eisdem juratis et concilio dicte civitatis quod supradicta per eos in his forma constitutionum ordinationum seu pragmaticarum sanctionum tam ab illustribus nostris predecessoribus quam etiam ab illustri Maria coniuge nostra carissima et dudum nobis agentibus in regno Sicilie generali locumtenente nostri vel etiam earum ordinationum penarum impositionum tam corporalium quam pecuniarum et executionum que ex nostri concessione vel alias facte fuerunt et fuerint etiam in civitate Barchinone pro expulsionem cictione ipsorum scelerum hominum lenonum sive alcavots possint et valeant consimiles ordinationes predictarum et cuiuslibet earum vel alias prout eis placuerit et videbitur melius expedire condere et facere super cictione et compulsionem ipsorum fienda de eis a civitate iamdicta et terminis ipsius cum penarum peccuniarum et corporalium adictis ne extrigendarum et exequendarum juxta ordinationem ipsarum vobis et vestrum cuiuslibet dicimus et mandamus de certa scientia et expresse ac sub ire et indignationis nostre incursu privatione que officiorum vestrorum penaque mille florinorum auri a vobis et quolibet vestrum contrafaciente extrigenda et nostro erario applicanda quatenus in predictis electione et ordinatione ac statuta perdictas juratos civitatis predictae seu juratorum et concilii eiusdem tam ex predictis assumenda quam alias per eos condenda et facienda ipsius nomine tenentes et inviolabiliter observantes ipsas et penas corporales et pecuniarias in personas dictorum lenonum sive alcavots et aliorum tantorum et sustentorum ipsorum cum ipsis statuendas et ordinandas exequimini realiter cum effectu. Toliter quod ciatio seu expulsio ipsorum suum effectum debitum sorciatur et culpa vel mora vestri aut opositione vel exceptione aut apellatione seu provocatione quas in hoc admitti aliquialiter nolumus obsistentibus nullo modo. Datum Sugurbii XX die novembris anno a Nativitate Domini MCCC primo. Matias vicecancellarius.» (Arx. Cor. Aragó, reg. 224, f. 132.)

perseverantia eterni oblitiois iudicii turpiter involutus aliosque plures et diversos eius contagis polluit cuius mali execranda propago nisi debite obvietur succederat in divine maiestatis offensam terribilem nostro celsitudinis injuriam scandalum gentium et rei publice nocumentum»¹. Quan dos reys, a començaments del sigle XV, època en que l'higiene era rudimentaria, s'ocupen y preocupen de semblants contagis, tement per la salut pública, es que l'infecció devia produir pànic entre'l poble per ses

1) «Alfonsus etc. Reverendo in Christo patri, Religiosis et dilectis nostris Archiepiscopo Cesarauguste eiusque vicariis generalibus et officialibus et inquisitori heretice pravitatis in provincia seu diocesi Cesarauguste et eius locumtenenti: salutem et dilectionem. Exivit somis in terram et vox undique resonans tamaque publica uno verins infamia in regno aragonum et alibi aput bonos et graves longe difusa nostras deduxerunt ad aures modis et formis diversis quod displicenter referimus quod Johanes Ximeni Cerdani olim Justitia Regni Aragonum multi tempore multisque annis et citra fuit et est crimine sodomie passive videlicet irretitus et cum multis contaminatus personis et in ipso crimine cum longa perseverantia eterni oblitiois iudicii turpiter involutus aliosque plures et diversos eius contagio polluit cuius mali execranda propago nisi debite obvietur succederat in divine maiestatis offensam terribilem nostri celsitudinis injuriam scandalum gentium et sei publice nocumentum. Creditur eium a multis et pro certo etiam reputatur in regno aragonum et signanter in civitate Cesarauguste aliquas punitiones seu correctiones evenisse divinas ex tollerantia tanti criminis Deo et hominibus detestandi. Quapropter ad exonerationem nostri concientie vos stricte et affectuose monemus requerimus et hortamur in Domino et simul vel divisium sicut vestris pertineat officiiis contra dictum Johannem Eximeni Cerdan inquiratis ac per viam inquisitionis et alias sicut vobis melius videbitur procedatis ipsumque capiatis et captum detineatis cum in hoc casu etiam si captura et detentio ad nos non pertineat ob Dei servicium et ut tanti enormitas criminis insolita in regno predicto a terre nostre finibus exuletur vobis et cuilibet vestrum dicimus et sine preiuditio aliquo vestre et ecclesiastice jurisdictionis comittimus vices nostras et in predictis nostrum damus assensum eidemque processum faciatis et justa merita eiusdem processus justitie plenitudinem ministretis. Datum Dertuse sub nostro sigillo secreto die XXVIII marcii anno a nativitate Domini MCCCCXX. Rex Alfonsus.» (Arx. Cor. Aragó, reg. 2 400, f. 115 v.) V. A. Giménez Soler: *Revista de Archivos*, 1897.

manifestacions externes. Y si Alfons V se decidí a pendre enèrgiques disposicions contra l'ex-justicia Johan Giménez Cerdan, un dels personatges que més treballaren la candidatura del seu pare quan el Parlament de Casp, molts devien esser els infectats y molt públic el contagi.

Penyores de l'antigor de la lues són els òssos ab manifestacions palesament sifilítiques, frontals ab exestosi, parietals ab evidents estigmes d'osteitis, tibies ab hiperostosi en son caire anterior, segells indelebles y indubitables de la lues, trobats tots en fossars que foren de llatzeries y als quals sols s'hi soterraven masells¹. Aquestes troballes demostren que'ls sifilítics eren diagnosticats de leprosos, confusió comprensible, puix ara, malgrat els avenços científics, encara's confonen sovint, perquè són les dues malalties constitucionals que a voltes més se ressemblen en ses manifestacions externes y qual diagnòstic exigeix, pera posar-lo en clar, además d'un interrogatori detingut del malalt cercant la gènesi de la malaltia, l'anàlisi de les alteracions de la sensibilitat cutania y l'examen microscòpic. Les taques, les pàpules, els tubèrculs y fins les ataxies pigmentaries en alguns casos tenen qualque ressemblança en abdues infeccions, aixís com també les lesions de les cavitats nassal y bucal, la ronquera per infiltracions laríngees, la necrosi dels òssos, especialment els del nas, produhint la deformació per ensulciada, y les necrosis tegumentaries, precursoras d'extenses y pregones ulceracions. S'ha d'estar molt habituat a examinar y a tractar malalts d'aquesta mena pera no equivocar-se, y adhuc aixís y tot les errades d'impressió clínica sovintegen. Res té d'extrañar, doncs, que a l'aparèixer en plena edat d'or de la literatura clàssica'ls hermosos versos llatins de Fracastor

1) Els Drs. Lancereaux y Raymond y l'antropòlec M. Lapouge, en cementiris leprosos de París y Montpeller, han trobat òssos ab hiperplasies manifestament sifilítiques. En el Museu d'Anatomia patològica de Ginebra hi ha òssos ab exostosi procedents d'un fossar leprós.

cantant la *Syphilidis*¹, desapareguessin els masells, com per art d'encantament, de les dinou mil leproseries sembrades a eixam per tots els reyalmes de la terra.

*

La propagació de la lepra no augmenta. Lo que sí augmenta es el nombre de metges que la coneixen. Abans, en serveys nosocomials de grans capitals dirigits per somitats florides de la ciencia de curar, s'hi trobaven leprosos diagnosticats d'altres lesions. Els treballs de lepròlecs que segueixen el camí fresat per en Danielssen y la troballa del *baccillus* feren caure la bena de molts ulls que vegeren la lepra ahont havien vist erradament siringomièlia y malaltia de Morvan y sífilis y esclerodermia y altres y altres afeccions. Examinant detingudament els malalts y esmenant equivocacions, la columna destinada a la leprosi en les fulles estadístiques s'anava omplenant, y d'aquí se'n tragué la deducció de que la lepra augmentava, y era cert, però l'increment el prenia no dintre'l món patològic, sinó dintre les fulles d'estadística. Heus-aquí'l fet que explica la causa determinant del modern increment de l'infecció leprosa. La Conferencia de Berlín fou un coadjutor inapreciable pera'ls contagionistes, y en ella's promulgaren les famoses conclusions demanant la declaració obligatoria de la malaltia y l'aillament dels malalts. Aquella assamblea feu escola, y el Congrés Colonial de París (1905) demanà posar en llatzeries als malalts que's resistissin a viure fòra del seu poble y de la llur familia. Els periòdics professionals escamparen als quatre vents els esmentats acords, que passaren a coneixensa del poble mitjansant la premsa d'informació, que actuà de vector. ¿Y per què semblants acords no's prenen envers altres malalties molt més nocives, eminentment contagioses,

1) El dedica al literat Pere Bembo, familiar y secretari del papa Lleó X (Joan de Medicis), y que esdevingué cardenal.

d'un innegable poder d'inoculació y que contribueixen palesament a la degeneració de la raça? Parlant del mateix assumpte ab el Dr. Zambaco-Pachà, jo li deia en una de mes lletres: «Croyez-vous, cher Docteur, qu'on aurait formulé les mêmes conclusions si la majorité des lépreux se trouvait parmi le grand monde cravaté de blanc?»

Senyors: l'estel que m'ha guiat, no a desenrotllar, sinó a fer l'escalaborn del tema objecte del meu discurs, no ha sigut altre que esvair en lo possible la llegenda de contagi que plana com llosa de plom damunt dels infeliços masells, fent-los objecte de repulsió; y mostrant-los com un greu perill pera la salut del poble 'ls exposa a esser víctimes immolades a l'instint de conservació que ara, com abans y com sempre, se manifesta ab tota la seva brutal y esplèndida cruesa. Centuries enrera se perseguia y matava crudelment, sense pietat, als leprosos, ab l'excusa de que, junt ab els jueus, havien emmetzinat l'aigua de les fonts; tallaven la mà a un cagot y la clavaven a la porta de l'església per haver pres aigua beneita en el beneiter del comú y no en el que tenien destinat aquells masells degenerats; foren cremats leprosos y llatzeria per basarda al contagi. Si això feyen en aquells temps, modernament a Anatolia y a Andalusia s'han perseguit a escopetades, com si fossin selvatgines, masells que deixaren son exil y entraren a poblat. Malhauradament aquests fets no són insòlits: se reprodueixen arreu, perquè arreu regna la por a la lepra y el concepte d'esser el leprós un factor social despreciable: la mort civil decretada per Rotharis encara està en predicament. El Dr. Godard raconta un cas de leprofobia que horroritza. Una leprosa fugí de la Llatzeria de Jerusalem y retornà a sa llar; sos fills, astorats, tement el contagi, procuraren persuadir-la de que tornés al leprocomi, y al negar-s'hi la malalta, l'assassinaren. Fa pas un any que la premsa de Barcelona 'ns innovava la persecució de que foren víctimes a l'illa de Cuba uns masells que abandonaren l'asil aont estaven reclosos.

Jo no m'oposo a que hi hagi llatzeries, ans al con-

trari, desitjo fervorosament que n'hi hagi, però que'ls malalts hi vagin voluntariament y no portats a la força, que sien un asil y no una ergàstula. Sempre recordaré l'impressió que'm féu la Miaskané bastida en el bell mitg del fossar de Scutari: ficats dintre de petites cel·les sense llum ni aire, ajeguts dessorre de palla y parracs, s'hi trobaven els masells impossibilitats de sortir al pati; coberts de llagues supurants, ab mans y peus com manyocs de carn informe, la cara abonyegada y algun d'ells orb per la leprosi. Y els altres, els que podien caminar, passejaven silenciosament, automàticament, pel badiu, y al sentir petjades que s'apropessin pel camí del fossar, posats a la llinda, dessorre 'l ràfec, demanaven almoina cantant ab ses veus d'agonitzant un versícol del Coran, que semblava una psalmodia. Pobres masells! Condemnats a romandre en mitg d'aquell fossar, sens altre esbarjo que gaudir la taca blanca de les tombes y la taca fosca dels xiprers! L'epílec d'aquesta vida y el símbol de l'eternitat! ¹

No; no són com aquesta les llatzeries que jo voldria, ni tampoc com l'espluga dels masells de Libissio ². Jo soc partidari de les colonies agrícoles, ab llibertat absoluta pera entrar y sortir els malalts; que no hi hagi bordes, ni cel·les, sinó habitacions ab tota l'higiene y el confort possible, amarades de sol y d'aire y riques d'aigua, molta aigua ³. Que se'ls alimenti bé y que se'ls remeyhi, no ab l'idea preconcebuda de que són malalts que s'han de

1) La Miaskané de Scutari té 20 estades. Cada cambra té assignades 20 piastres al mes (unes 6 pessetes) y dos fodlas, o sien dos pans de 15 unces cada dia. Ab eixa pobresa a voltes han de menjar 2, 3 y fins 4 persones, puix no tenen res més, a no ser l'almoina que'ls caminants deixen en el clot que hi ha al cim d'una columna de pedra plantada enfront de la porta.

2) A la comarca de Libissio (Chio) hi ha l'espluga dels masells, ahont viuen com si fossin taups, y sols ne surten pera anar a demanar almoina a la vila, obligant-los a portar una campaneta al coll.

3) L'Hospital de Sant Llatzer de Barcelona reuneix condicions pera esdevenir una leproseria model, si'ls senyors Administradors de la Santa Creu volguessin preocupar-sen.

morir, sinó ab l'esperança de que són malalts que poden curar. Jo demano pera'ls infeliços masells que les condicions de l'asil, en lloc de rebutjar-los, els atraguin, facilitant-los tots els medis pera que no s'enlleixin: flors, música, lectures, projeccions, etc., tot quant pugua contribuir a llur distracció pera que no quedin sols ab la consciencia de llur estat miserable.

Es lo manco que's pot fer a favor dels que sofreixen una malaltia de difícil y moltes vegades d'impossible curació, condemnats a sofriments físics y sobre tot morals al veure-s objecte de repulsió per part de llurs amics y adhuc de la familia llur.

Enfront dels leprosos no'l seguim l'exemple de les societats passades foragitant-los al crit de «Via fòra!»: recordem-nos que són germans nostres y envolcallem-los pietosament, carinyosament, ab el mantell sublim de la caritat.

HE DIT

BIBLIOGRAFIA: Arxiu Municipal de Barcelona. — Arxiu de la Corona d'Aragó. — Zambaco: *La contagion de la lèpre*. — *Lepra. Bibliotheca Internationalis*, Leipzig. — *Lepra Conferenz*, Berlin. — M. Robert: *Les signes d'infamie au moyen-âge*. — L. Legrand: *Statuts d'Hôtels Dieu et de Léproseries*. — A. de los Ríos: *Estudios hist. polít. y lit. sobre los judios de España*. — *Notice historique sur la léproserie de Troyes*. — L. Delisle: *La léproserie de Bolleville*. — M. J. Lajard et F. Regnault: *De l'existence de la lèpre atténuée chez les cagots des Pyrénées*. — J. M.ª Roca: *La lèpre en Catalogne*. XII Congrès international de Médecine. Moscou. — J. M.ª Roca: *En pro de los leprosos*, en la *Revista de Ciencias Médicas de Barcelona*. — *Anciens syphiliographes*. — J. M.ª Roca: Academia y Laboratorio de Ciencias Médicas, sessió del 5 d'Octubre de 1898.

Junta Directiva

Any 1908 a 1909

PRESIDENT	D. Joseph M. ^a Roca Heras
VICE-PRESIDENT	» Antoni Suñol y Pla
SECRETARI GENERAL	» Santiago Gubern
VICE-SECRETARI	» Geroní Moragas
TRESORER	» Joaquim Rivera Cuadrench
COMPTADOR	» Joseph Thomas Bigas
BIBLIOTECARI	» Jaume Massó Torrents
CONSERVADOR	» Lluís Llagostera
VOCALS	» Casimir Brugués
»	» Carles de Fortuny
»	» Joseph Galbany
»	» Francesc Layret Foix
»	» Joseph Llimona
»	» Rosendo Serra y Pagès
»	» Joan A. Vidal de Solano

JUNTES DE LES SECCIONS

LITERATURA

D. Joan Givanel y Mas	<i>President</i>
» Joseph O. Martorell	<i>Vice-president</i>
» Ramon Miquel y Planas	<i>Secretari</i>
» Joseph Meifren	<i>Vice-secretari</i>
» Carles Deimàs Netto	<i>Revisor de Comptes</i>
» Jaume Massó y Torrents	<i>Vocal Directiva</i>
» Carles de Fortuny.	» »
» Cebrià de Montoliu	<i>Vocal Biblioteca</i>

BELLES ARTS

D. Ramon Casas.	<i>President</i>
» Carles G. Vidiella.	<i>Vice-president</i>
» Jaume Bayó	<i>Secretari</i>
» Guillem Busquets.	<i>Vice-secretari</i>
» Pau Audouard	<i>Revisor de Comptes</i>
» Joseph Thomas Bigas.	<i>Vocal Directiva</i>
» Joseph Llimona	» »
» Antoni de Falguera	<i>Vocal Biblioteca</i>

CIENCIAS MORALES Y POLÍTICAS

D. Pere Rahola Molinas	<i>President</i>
» Tomàs Carreras Artau	<i>Vice-president</i>
» Claudi Biern Clota	<i>Secretari</i>
» Joan Calvó Brasa	<i>Vice-secretari</i>
» Albert Bernis Comas	<i>Revisor de Comptes</i>
» Santiago Gubern Fàbregas	<i>Vocal Directiva</i>
» Francisco Layret Foix	» »
» Arnau Martínez Serrià	<i>Vocal Biblioteca</i>

CIENCIAS EXACTES Y NATURALES

D. Pau Torras Pascual	<i>President</i>
» Joan Duran España	<i>Vice-president</i>
» Joseph Ramos Masip	<i>Secretari</i>
» Joan Banús Moreu	<i>Vice-secretari</i>
» Candi Giol	<i>Revisor de Comptes</i>
» Lluís Llagostera	<i>Vocal Directiva</i>
» Joan A. Vidal de Solano	» »
» Florenci Berdaguer	<i>Vocal Biblioteca</i>

AGRICULTURA

D. Joaquim d'Abadal	<i>Secretari</i>
» Isidor Aguiló	<i>Vice-president</i>
» Joan Parés	<i>Secretari</i>
» Joan Ortelli	<i>Vice-secretari</i>
» Francesc Casas Font	<i>Revisor de Comptes</i>
» Geroni Moragas	<i>Vocal Directiva</i>
» Casimir Brugués	» »
» Josep Baltà de Cela	<i>Vocal Biblioteca</i>

INDUSTRIA

D. Francesc Blanch Sintas	<i>President</i>
» Pere Peig Abellà	<i>Vice-president</i>
» Lluís Tey y Mas	<i>Secretari</i>
» Manuel Miret.	<i>Vice-secretari</i>
» Antoni Comas Montaner	<i>Revisor de Comptes</i>
» Joaquim Rivera Cuadrench	<i>Vocal Directiva</i>
» Josep Galbany	» »
» Joan Boada	<i>Vocal Biblioteca</i>

COMERÇ

D. Lluís Mitjans Borés	<i>President</i>
» Enric Gorostegui	<i>Vice-president</i>
» Francesc Sensat Millet	<i>Secretari</i>
» Salvador Millet Villà	<i>Vice-secretari</i>
» Andreu Marés Cervera	<i>Revisor de Comptes</i>
» Antoni Suñol y Pla	<i>Vocal Directiva</i>
» Rosendo Serra Pagès	» »
» Ricard Ramos	<i>Vocal Biblioteca</i>

Llista dels senyors socis

per ordre alfabètic

Any d'ingrés	Núm. d'ordre	Cognoms y Noms	Domicilis
1890	321	Abadal Calderó, Raimond de	Rambla de Catalunya, 13.
1907	1101	Abadal Calderó, Joaquim de	Ronda de Sant Pere, 21, pral.
1908	1220	Abadal y Vinyas, Ramon de	Ronda de Sant Pere, 21, pral.
1895	492	Abella, Joaquim	Princesa, 12.
1908	1229	Abellan Lopez, Antoni	Provença, 304, 3. ^r
1903	827	Agell y Agell, Joseph	Salvà, 40.
1888	271	Aguilera, Joaquim	Valencia, 250.
1895	452	Aguilera, Francisco de P.	Corts Catalanes, 593.
1892	382	Aguiló Cortès, Isidor	Clarís, 40.
1899	672	Aguiló, Angel	Méndez Núñez, 6.
1907	1134	Agulló, Domingo Joan	Tapineria, 8, tda.
1880	95	Agustí Saladrigas, Eduard	Lauria, 9, 3. ^r
1902	682	Agustí Sala, Lluís	Corts Catalanes, 629.
1903	809	Agustí y Sala, Joseph	Elisabets, 4, tda.
1885	207	Alabart, Agustí	Passatge d'Escudellers, 1.
1896	1144	Alabert, Francesc	Call, 10, 1. ^r
1903	788	Alandí Canela, Joan	Casp, 21.
1872	17	Albà, Miquel	Ronda de Sant Pere, 36, 1. ^r
1906	1063	Albella, Manuel	Rambla de Catalunya, 95, 3. ^r
1904	893	Albert Paradís, Francesc	Valencia, 250.
1892	362	Alcayde, Francesc	Balmes, 143, 2. ⁿ
1892	363	Aldrich, Albert	Consell de Cent, 264, 2. ⁿ
1905	946	Aldrich Sartorio, Antoni	Passeig de Gracia, 18.
1888	633	Alegret, Jaume	Ronda de Sant Pere, 17.
1903	829	Alemaný Casulleras, Francesc	Aragó, 268.

1901	664	Alfonso Quintanilla, Manuel	Diagonal, 440.
1908	1183	Alguersuari Farrés, Francesc	Plaça de Tetuan, 5, 1. ^r
1884	201	Alier, Pere	Comerç, 43.
1889	306	Alier Amar, Pere	Comerç, 43.
1899	607	Alier, Llorenç M. ^a	Diputació, 275.
1885	230	Almirall Forasté, Joan	Princesa, 16.
1907	1092	Aloman Carvi, Francesc	Plaça d'Urquinaona, 6, 3. ^r
1888	294	Alomar Font, Joan	Diputació, 233.
1906	1026	Alsina de la Presilla, Jacinto	Passatge del Crèdit, 2, 2. ⁿ
1901	781	Amador, Nicolau	Bruch, 11.
1875	69	Amargós Samaranch, Joseph	Muntaner, 10.
1906	1075	Amargós Bertran, Lluís	Plaça Santa Agna, 9, farm. ^a
1886	233	Amat Sormani, Joan	Ronda de Sant Pere, 7.
1880	109	Amell Jordà, Manuel	Plaça de Catalunya, 18.
1899	570	Amengual, Bartomeu	Aragó, 270.
1880	96	Andreu, Salvador	Rambla de Catalunya, 66.
1902	679	Anfruns, Francesc	Fernando VII, 17.
1876	81	Angelon, Manuel M. ^a	Corts Catalanes, 627.
1886	241	Angelon, Lluís M. ^a	Ronda Universitat, 33.
1905	956	Anglés Civit, Joseph M. ^a	Canuda, 24.
1899	1134	Anguera de Sojo, Joseph O.	Bruch, 42, pral.
1904	1227	Anguera de Sojo, Jordi Maria	Lauria, 6, 1. ^r
1903	797	Anguera Janey, Enric	Mercè, 32.
1889	316	Antich Subirana, Joseph	Fontanella, 8, 1. ^r
1880	101	Aran Serra, Jacinto	Plaça Palacio, 14.
1872	28	Arana, Joan de	Passatge Méndez Vigo, 3.
1889	725	Aranzadi, Telesfor	Corts Catalanes, 635.
1891	611	Arbell, Francesc	Montsió, 4.
1902	736	Arenas, Baró de las	Rosselló, 245.
1903	794	Armengol Pereira, Alexandre	Aroles, 3.
1872	26	Armenter, Frederic	Corts Catalanes, 580.
1906	1060	Arnalot, Licerí	Viladomat, 48, 1. ^r
1900	625	Arnau, Eusebi	Plaça Tetuan, 15.
1887	341	Arteaga Pereira, Joseph M. ^a de	Diagonal, 466, 1. ^r
1905	943	Artigas Albertó, Vicents	Corts Catalanes, 602.
1904	871	Àrumí Sauri, Joaquim	Rambla Santa Mònica, 21.
1881	116	Audouard, Pau	Passeig de Gracia, 35.
1904	850	Augé Iramain, Leonard	Passeig de Gracia, 47.
1894	673	Aulestia, Joan	Diputació, 268.
1904	837	Aumatell Tusquets, Francesc	Canuda, 26.
1891	616	Avila, Tiberi	Passeig Diputació, 32 (S. G.)

1898	748	Aymamí Mata, Joseph M. ^a	Aragó, 247.
1906	989	Aymerich Baró, Joseph	Ronda Universitat, 11, pral.
1902	721	Bacardí, Baltasar de	Passatge de Bacardí.
1884	538	Bachs Delprat, Ernest	Aribau, 27.
1872	30	Badia, Salvador	Ronda de Sant Pere, 18.
1902	717	Baguñà Martra, Joseph	Riera del Pi, 4.
1903	812	Baixeras Felip, Enric	Lauria, 19.
1905	970	Baixeras Anguera, Angel	Ronda de Sant Pere, 7.
1893	375	Baladia, Jaume	Lleó XIII (S. G.)
1887	261	Balaguer, Joseph	Balmes, 30.
1881	122	Balagueró, Joan Bta.	Trafalgar, 12.
1907	1118	Balash Bosch, Joaquim	Fontanella, 17, farmacia.
1893	414	Balcells, Miquel	Clarís, 74.
1876	592	Baltà, Miquel	Rambla de Catalunya, 1.
1897	503	Baltà R. de Cela, Joseph	Corts Catalanes, 566.
1898	532	Baltà de Cela, Antoni	Corts Catalanes, 566.
1898	535	Ballarín, Manuel	Carme, 28.
1908	1209	Ballvé, Faustí	Ronda de Sant Pere, 4, 2. ⁿ
1907	1141	Banús Moreu, Joan	Corts Catalanes, 702.
1902	694	Bañeras Cateura, Joan	Clarís, 15.
1903	1146	Baradat, Claudi	Passeig de Gracia, 89, 4. ^t
1901	656	Barber Huguet, Pau	Pelayo, 16.
1904	889	Barberà Xatruch, Lluís	Duc de la Victoria, 4, 1. ^r
1906	1067	Barbey, Juli	Baixada Sobradiel, 1.
1906	1013	Barbry, Felip	Archs, 10.
1903	826	Barella y Arrant, Miquel	Bruch, 59.
1890	334	Barret, Joseph A.	Vergara, 9.
1906	1057	Baró y Mas, Joseph	Bruch, 61.
1887	247	Bartrina, Francesc	Tallers, 2.
1902	698	Bartrina Fabré, Lluís	Passatge Permanyer, 19.
1876	55	Bartrolí, Ignasi C.	Plaça d'Urquinaona, 5.
1902	696	Baruel Comas, Joseph	Lauria, 81.
1895	456	Bassegoda, Bonaventura	Lauria, 7, 3. ^r
1906	1004	Bassa Careny, Joan	Canuda, 13.
1904	877	Baster Riera, Pere	Llauder, 4.
1883	179	Batlle, Albert	Cristina, 1, 1. ^r
1879	78	Batlles Beltran de Lis, Marian	Bertran, 44 (S. G.)
1900	624	Batllevell, Juli	Lauria, 2.
1907	1168	Baurier Lacombe, Henry	Casp, 44, 2. ⁿ
1901	669	Bayó y Font, Jaume	Bruch, 6.

1887	269	Bel, Juli	Passatge Bacardí, 1.
1906	991	Belloch, Comte de	Lauria, 68.
1906	1048	Bellpuig, Marquès de	Duc de la Victoria, 15, 1. ^r
1873	44	Benessat, Frederic	Moncada, 10.
1875	53	Benessat, Francesc de P.	Aragó, 281.
1872	4	Benet, Francesc	Rambla d'Estudis, 11.
1900	605	Benito, Llorenç	Clarís, 75, 3. ^r
1900	626	Berdaguer, Florenci	Plaça d'Urquinaona, 9.
1885	801	Bernadà, Gabriel	Diputació, 290.
1901	799	Bernades, Frederic	Bilbao, 213.
1902	637	Bernis Comas, Albert	Passeig de Gracia, 17, entl.
1872	265	Bertran Maristany, Joan	Ausías March, 8.
1872	387	Bertran, Felip	Clarís, 19.
1875	48	Bertran Rubio, Eduard	Valencia, 247.
1893	396	Bertran Tintorer, Pau M. ^a	Valencia, 247.
1897	520	Bertran, Marc Jesús	Passeig de Gracia, 78.
1901	648	Bertran, Joseph	Clarís, 19.
1902	745	Bertran de Quintana, Miquel de	Canuda, 4.
1880	378	Biada Dalmases, Antoni	Gerona, 120.
1889	311	Biada Viada, Joseph	Clarís, 16.
1903	814	Biern Clota, Claudi	Bruch, 6.
1903	818	Bisbal Ridaura, Victori	Balmes, 30, 1. ^r
1880	1188	Blanch Benet, Joseph	Corts Catalanes, 557, 2. ⁿ
1882	145	Blanch Gasch, Pere	Pla de la Boqueria, 8.
1894	1012	Blanch Sintas, Francesc	Casp, 35.
1897	529	Blanch Benet, Ramon	Trafalgar, 26.
1891	359	Boada, Manuel	Rambla d'Estudis, 10.
1906	1043	Boada Castanyet, Joan	Plaça Catalunya, 2, 2. ⁿ
1876	284	Bofarull, Francesc de	Arxiu de la Corona d'Aragó.
1884	190	Bofill Pichot, Joseph M. ^a	Aragó, 281.
1872	37	Boixet, Ezequiel	Bilbao, 199, 3. ^r
1882	149	Bolibar Galup, Geroni	Ronda de l'Universitat, 17.
1896	487	Bonastre, Joseph	Passatge de la Pau, 13.
1872	8	Bonay, Frederic	Diputació, 298.
1893	599	Bonay, Alfons	Rambla de les Flors, 25, 2. ⁿ
1896	495	Bonell, Pere	Rambla de Catalunya, 47.
1872	15	Bonet, Joseph	Pelayo, 60.
1891	337	Bonet Duran, Carles	Bisbe, 2.
1885	1206	Bonsoms, Isidre	Plaça de Catalunya, 15, pral.
1881	121	Borràs Reduani, Pere A.	Passeig de Gracia, 17.
1905	922	Borràs y de Palau, Manuel	Vergara, 7.

1872	1	Borrell, Antoni	Escudellers, 76, principal.
1888	288	Borrell, Gabriel	Diputació, 291.
1900	596	Borrell y Sol, Joseph	Comerç, 60.
1881	251	Bory Salvador, Francesc	Ronda de Sant Pere, 36.
1897	525	Bosch Blat, Pere	Vidre, 6.
1902	730	Bosch Casas, Joan	Consell de Cent, 391.
1903	821	Bosch Anfruns, Miquel	Artau, 57 (S. G.)
1906	1024	Bosch Viñamata, Joseph	Fortuny, 13.
1905	974	Bosom, Joan	Ronda de l'Universitat, 23, 1. ^r
1903	815	Botet y Sisó, Joaquim	Banys Nous, 15.
1882	912	Botey, Ricard	Vergara, 4.
1883	622	Boy, Santiago	Escudellers, 64.
1905	924	Brau, Paulí	Bailèn, 113.
1907	1150	Bravo Moreno, Ferran	Major, 76, 3. ^r (G.)
1893	400	Brillas Estella, Andreu	Unió, 4.
1874	994	Brocà Montagú, Guillem M. ^a de	Canuda, 41.
1878	590	Brosa, Antoni	Gíriti, 5.
1885	223	Brosa, Feliu	Fernando VII, 46.
1882	171	Brososa, Enric	Molas, 21.
1895	455	Brugada, Joseph M. ^a	Passeig de l'Industria, 40.
1896	932	Brugada, Lluís M. ^a	Passeig de l'Industria, 40.
1892	366	Brugués, Casimir	Bruch, 44.
1874	57	Brunet, Joan	Ataulf, 5, principal.
1905	902	Bufill, Joseph	Princesa, 21.
1892	368	Burjalés, Adolf	Rosselló, 230.
1903	824	Burgoa Sastre, Joseph	Passeig Pujades, 4.
1900	600	Busquets, Guillem	Ronda de l'Universitat, 29, 1. ^r
1900	727	Busquets, Pere	Párroco Ubach, 48 (S. G.)
1905	963	Busquets Juncosa, Joseph M. ^a	Passeig de Gracia, 73, 2. ⁿ
1907	1099	Buxaderas de la Cantera, Eduard	Ronda de l'Universitat, 21, 2. ⁿ
1886	198	Buxareu, Geroni	Passeig de Sant Joan, 2.
1893	373	Buxareu, Joan	Ciutat, 11.
1872	18	Buxeras, Lluís	Plaça Medinaceli, 4.
1893	1066	Buxeras Bultó, Enric	Plaça Medinaceli, 4.
1887	222	Buxó, Narcís	Aribau, 20.
1895	453	Cabot Rovira, Joaquim	Plaça de Catalunya, 17.
1895	474	Cabot Rovira, Emili	Passeig de Gracia, 120.
1907	1149	Cabré Puig, Joan	Baixada de Sant Miquel, 2.
1905	961	Cabrinetty, Tadeu	Assalt, 14.
1905	1142	Cabrinetty, Joseph	Bailèn, 95 y 97, principal.

1883	445	Cahis, Manuel	Avinyó, 7.
1884	203	Cajal Pueyo, Frederic	Duc de la Victoria, 12.
1903	825	Calsina Serra, Joaquim	Plaça de Catalunya, 15.
1878	73	Calvà de Grassot, Joan de	Ronda de l'Universitat, 29.
1884	194	Calvet Nava, Isidre	Lauria, 24.
1888	367	Calvet, Rafel	Gerona, 34.
1891	351	Calvet Peyronill, Arnau	Gravina, 10.
1904	876	Calvet Pintó, Eduard	Casp, 48.
1908	1217	Calvet Pascual, Agustí	Passatge de Mercader, 3.
1907	1089	Calvó Brosa, Joan	Alt de Sant Pere, 31.
1893	370	Callén, Lluís	Lauria, 11.
1907	1094	Cambó Batlle, Francesc	Ronda Universitat, 14, pral.
1896	489	Campderà Sala, Enric	Passeig de Gracia, 61, 2. ⁿ
1899	564	Capmany, Aureli	Rambla de Sant Joseph, 11.
1890	324	Campos, Tomàs	Princesa, 53.
1892	398	Camprodon, Andreu	Plaça Real, 11.
1891	349	Camprubí Mayol, Ramon	Corts Catalanes, 629.
1872	29	Camps Armet, Albert	Plaça Santa Agna, 7.
1887	266	Camps Armet, Carles	Balmes, 70.
1904	895	Canals Pujadas, Bartomeu	Ronda de Sant Pere, 27.
1896	498	Cancio, Joan	Ataulf, 12.
1903	795	Cantijoch, Emili	Tamarit, 149, 2. ⁿ
1904	878	Cànovas, Antoni	Plaça de l'Universitat, 3, 2. ⁿ
1884	195	Canudas Bordas, Joseph	Ausías March, 8.
1880	92	Cañellas Rodon, Joseph	Mendizàbal, 24.
1905	1108	Cañellas Coberó, Joseph M. ^a	Mendizàbal, 24.
1905	1136	Capdevila Ricard, Antoni	Junqueres, 3.
1897	511	Capella Raventós, Joseph M. ^a	Ciarís, 27.
1880	103	Carbó Rovirosa, Antoni	Ronda de Sant Pere, 17.
1891	339	Carbó Palau, Francesc	Ausías March, 19.
1893	409	Carbó Rovirosa, Francesc	Mercè, 8.
1880	496	Carbonell, Pere	Lauria, 114.
1899	583	Gardellach, Feliu	Consell de Cent, 276.
1875	52	Cardenal, Salvador	Passatge de Mercader, 9.
1905	939	Cardenal, Felip	Rosselló, 255.
1904	860	Caritg y Bassa, Carmel	Granada, 38 (G.)
1885	258	Carner Romeu, Jaume	Trafalgar, 10.
1902	689	Carner Puig Oriol, Joseph	Mallorca, 253.
1901	864	Carrera Terrés, Jesús	Rambla de Catalunya, 16.
1872	3	Carreras, Baldiri	Virreina, 1.
1903	822	Carreras Candi, Francesc	Ronda de Sant Pere, 58.

1905	919	Carreras Artau, Tomàs	Rambla de Catalunya, 59.
1905	948	Carreras Nolla, Joseph	Pau de l'Ensenyança, 1.
1905	972	Carreras Biayna, Joseph	Montsió, 18.
1900	594	Carsi, Ignasi	Plaça de Catalunya, 4.
1907	1169	Carvallido, Antoni R.	Corts Catalanes, 619, 2. ⁿ
1908	1199	Casablanca Fatjó, Eugeni	Canuda, 13, principal.
1875	289	Casademunt, Rafel	Sobradíel, 6.
1905	945	Casademunt Valldejuli, Joan	Sobradíel, 6.
1906	992	Cassadó Valls, Joaquim	Dormitori Sant Francesc, 6.
1884	189	Casades Gramatxes, Pelegrí	Templaris, 3.
1897	530	Casades Gramatxes, Lluís	Templaris, 3.
1893	371	Casals Duch, Paulí	Major, 84 (G.)
1897	506	Casamada, Ramon	Pelayo, 34.
1907	1138	Casanovas y de Vallès, Guillem de	Guardia, 6, principal.
1903	807	Casan Matamala, Joseph	Aragó, 341.
1879	166	Casas-Carbó, Joaquim	Diputació, 275.
1892	385	Casas, Ramon	Passeig de Gracia, 96.
1895	473	Casas Font, Francesc	Lauria, 33.
1901	678	Casas Abarca, Pere	Clarís, 60, principal.
1887	302	Casellas, Raimond	Gerona, 48.
1897	634	Castelló, Geroni	Carme, 84.
1898	554	Castells, Paulí	Diputació, 298.
1880	111	Castellvell, Marquès de	Plaça de Santa Agna, 6.
1900	1225	Castellví, Joseph	Corts Catalanes, 416, pral.
1905	930	Catà y Catà, Enric	Ausías March, 3.
1907	1091	Cecchini Solà, Joseph	Assalt, 24, 2. ⁿ
1906	1018	Cerdà y Fàbregas, Joseph A.	Vergara, 6.
1906	1046	Ciervo Perez, Cándid	Rambla d'Estudis, 3, 2. ⁿ
1902	644	Cirici Jordana, Alexandre	Corcega, 333, principal.
1894	435	Ciurana, Joseph	Consell de Cent, 336, pral.
1905	955	Clapés de Niubó, Lluís	Casp, 36.
1892	364	Claramunt, Lluís	Ausías March, 43.
1906	1041	Claramunt Arnús, Joseph	Ases, 10, cafè de l'Aurora.
1908	1216	Clarasó Daudí, Enric	Clarís, 72, baixos.
1882	147	Clivillé Serra, Joseph	Valencia, 261.
1895	394	Clot Junoy, Lluís G.	Alí-Bey, 5.
1903	1192	Coca Vallmajor, Eduard	
1883	666	Codèrch, Secundí	Alta de Sant Pere, 6.
1881	112	Codorniu Farrés, Pau	Portaferrissa, 11.
1881	118	Codorniu Farrés, Antoni	Portaferrissa, 11.
1902	732	Colom Virgili, Ramon	Còrcega, 241.

1884	1072	Colomer, Raimond	Valencia. 284, entresol.
1872	132	Coll y Pujol, Joan	Rambla de Sant Joseph, 27.
1885	497	Coll Corbera, Joan	Plaça de Sant Miquel, 3.
1904	861	Coll y Coll, Manuel	Valencia; 248, 1. ^r
1905	926	Coll Geli, Eduard	Roig, 15.
1908	1212	Coll Trius, Enric	Aragó, 259, magatzem.
1877	70	Collaso, Joseph	Plaça Palacio, 15.
1878	77	Collaso, Enric	Plaça Palacio, 15.
1885	217	Comas Montaner, Antoni	Ronda de Sant Pere, 4.
1896	486	Comas Solà, Joseph	Bruch, 14 bis.
1897	509	Comas, Ricard	Bruch, 14 bis.
1900	604	Comas, César	Corts Catalanes, 613.
1890	593	Comenge, Lluís	Diputació, 353.
1902	724	Comes de Mora, Lluís	Fernando Puig, 27 (S. G.)
1884	186	Companys, Sebastià	Dou, 17.
1896	481	Company Molins, Pere	Princesa, 56.
1881	100	Conde, Eduard	Magatzems del Sigle.
1893	1008	Conde, Ricard	Passeig de Gracia, 82.
1895	417	Conill, Bonaventura	Passeig de Gracia, 46.
1895	461	Conill, Roman	Dormitori Sant Francesc, 4.
1903	783	Constansó Vila, Marian	Plaça Palacio, 15.
1903	784	Constansó Vallhonrat, Eudald	Plaça Palacio, 15.
1901	1082	Constantí, Antoni	Comerç, 33, 1. ^r
1885	191	Cordomí Bosch, Pere	Ntra. Sra. del Coll (Vallcarca).
1893	401	Cordomí, Simon	Ausías March, 46.
1872	23	Corominas, Domingo	Bruch, 65.
1876	165	Corominas, Eusebi	Diari <i>La Publicidad</i> .
1883	172	Corominas Llobera, Joan	Plaça de Santa Agna, 2.
1891	344	Corominas Prats, Domingo	Bruch, 65.
1903	820	Corominas Buscarat, Joseph	Rambla de les Flors, 37.
1906	1035	Corominas Montaña, Pere	Viladomat, 124, 1. ^r
1902	718	Cornet Palau, Gayetà	Corts Catalanes, 614.
1905	942	Cornet Enrich, Joseph M. ^a	Ronda de Sant Pere, 56.
1905	910	Coroieu, Wifred	Junqueres, 13
1885	206	Cortada Serra, Alexandre	Alt. de Sant Pere, 19.
1906	1042	Cortada, Antoni	Bruch, 23, 3. ^r
1889	314	Cortés Aguiló, Lluís	Consell de Cent, 336, 2. ^o
1888	296	Costa Guardiola, Antoni	Valencia, 262.
1906	1050	Costa y Sala, Salvador	Passeig de l'Aduana, 5, 1. ^r
1891	346	Crehuet Llorens, Manuel	Cucurulla, 3.
1903	753	Crehuet Pargas, Eladi	Cucurulla, 3.

1888	299	Crespo, Ignasi	Unió, 15.
1887	253	Cros Xuriguier, Amadeu	Princesa, 21.
1888	279	Cruells, Jaume	Rambla de Catalunya, 12.
1907	1111	Crusat Decrey, Manuel	Diputació, 286, 1. ^r
1907	1152	Cruyllas y de Pastor, Felip de	Aragó, 281, 1. ^r
1889	298	Cruzet, Salvador	Bruch, 42.
1902	693	Cuadras Solà, Joseph de	Dormitori Sant Francesc, 2.
1908	1200	Cuilla Gil, Agustí	Méndez Núñez, 18, 2. ⁿ
1895	449	Cusachs, Andreu	Passeig de Sant Joan, 141.
1882	160	Cusí, Manuel	Passeig de Gracia, 86.
1890	322	Cuyàs, Vicens	Rambla de Catalunya, 31.
1899	567	Cuyàs Guardiola, Joseph	Princesa, 56.
1906	1205	Chaffard Masclaus, Carles	Rosselló, 232, 2. ⁿ
1907	1109	Chaloux, Eduard	Corts Catalanes, 617, 2. ⁿ
1902	708	Dalí Cusí, Rafel	Passatge del Rellotge, 2.
1906	1016	Dalmau Capestany, Joaquim de	Rambla de Santa Mònica, 33.
1905	906	Dalmases y de Ramos, Pius de	Clarís, 50.
1905	914	Dalmases y de Massot, Manuel de	Mendizàbal, 13, 1. ^r
1893	336	Damians, Adolf	Plaça de Catalunya, 8.
1877	246	Danyans, Demetri E.	Boria, 22.
1872	312	Deas Caravent, Rafel	Rambla de Catalunya, 94.
1879	285	Degollada, Eduard	Lauria, 42.
1902	712	Delàs y Miralles, Joseph de	Rambla de Catalunya, 15.
1903	789	Delmàs Netto, Carles	Ronda de Sant Antoni, 27, 2. ⁿ
1896	482	Demestre, Hermenegild	Escudellers, 6.
1889	301	Dern Peró, Joan	Escudellers Blancs, 6.
1905	907	Deschamps, Enric	Rambla de Catalunya, 125.
1897	1226	Deihorey Prat, Ernest	Bisbe Català, 5 (Pedralbes).
1875	43	Dolsa, Lluís	Provença, 277.
1877	64	Domenech Montaner, Lluís	Clarís, 37, 1. ^r
1880	1000	Domenech Estapà, Joseph	Balmes, 28.
1893	391	Domenech Estapà, Antoni	Triomf, 1.
1899	658	Domenech, Cristòfol de	Diputació, 222.
1902	687	Domenech, Faust	Gerona, 63.
1905	916	Domenech Roura, Pere	Bruch, 75, 2. ⁿ
1904	1231	Domenge Mir, Miquel	Valencia, 250, 2. ⁿ
1904	884	Doncel Company, Rosend	Plaça d'Urquinaona, 11, 4. ^r
1872	744	Draper; Joseph M. ^a	Lauria, 37, 1. ^r
1897	526	Durall Mataró, Bonaventura	Rambla de Catalunya, 47.
1877	63	Duran Julià, Bonaventura	Mendizàbal, 26.

1881	127	Duran Trincheria, Joaquim	Consell de Cent, 324.
1888	275	Duran, Miquel	Jaume Giralt, 13.
1889	317	Duran Ventosa, Manel	Governador, 1.
1891	343	Duran Ventosa, Lluís	Governador, 1.
1898	540	Duran España, Joan	Valencia, 278.
1901	670	Duran Ventosa, Joseph	Governador, 1.
1872	39	Elias de Molins, Antoni	Passatge Sta. Mònica, lletra A.
1873	193	Elias de Molins, Joseph	Rambla de Catalunya, 37.
1890	329	Elias Bragulat, Joan	Passeig de Gracia, 10.
1903	750	Escalas Chameni, Feliu	Carme, 24.
1897	521	Escriu y Pons, Joseph	Ronda de Sant Antoni, 102.
1902	132	Escrivà Pagès, Guillem	Fernando VII, 7.
1902	741	Escuder Duch, Pere	Baix de Sant Pere, 52.
1905	1158	Esmatjes, Gaspar	Canuda, 6, tenda.
1904	845	Espelta Pastor, Casià	Tallers, 62.
1890	336	Esquerrà Vila, Lluís	Passeig de Gracia, 2.
1902	681	Estapé Pagès, Gabriel	Tras-palacio, 11.
1888	986	Esteve, Frederic	Rambla de Catalunya, 54.
1899	566	Esteve Vila, Joan Bta.	Lauria, 17.
1885	211	Estrada, Marian	Lauria, 112, 2. ⁿ
1906	1003	Estruch Cumella, Joseph	Corts Catalanes, 615.
1902	707	Fabré Oliver, Joan	Casp, 45.
1881	136	Fàbregas, Gaspar	Diagonal, 416.
1881	214	Fàbregas Mas, Francesc	Portaferrissa, 11 bis.
1886	228	Fàbregas Riba, Antoni	Corts Catalanes, 693.
1906	1039	Fàbregas Fontrodona, Joan	Fontanella, 7, principal.
1899	568	Faig Gelart, B.	Valencia, 268.
1901	628	Falguera, Antoni de	Rambla de Catalunya, 42.
1906	1043	Falp y Plana, Joseph	Trafalgar, 26, 2. ⁿ
1886	242	Faraudo, Ramon	Assalt, 31.
1907	1140	Faraudo Ortells, Eladi	Passatge de la Pau, 8, 3. ^r
1897	515	Fargas, Miquel A.	Rambla de Catalunya, 47.
1904	873	Fargas Margenat, Francesc	Regomir, 1.
1898	1023	Farreras, Pere	Sicilia, 38, baixos.
1901	662	Farreras Munner, Miquel	Rambla de Sant Joseph, 14.
1877	62	Farrés, Artur	Mendizàbal, 26.
1882	154	Farriols Anglada, Agustí	Rambla de Sant Joseph, 25.
1906	998	Fatjó, Santiago	Consell de Cent, 351.
1905	920	Fatjó, Pius	Ausías March, 19.

1906	1010	Fatjó Melcior, Enric	Corts Catalanes, 623.
1872	234	Felip, Victorià	Passeig de Gracia, 18.
1880	107	Fernández, Emili	Rambla de Santa Mònica, 15.
1901	645	Fernández, Eduard	Gerona, 50.
1905	929	Fernández Rodríguez, Joseph	Pi, 6.
1908	1181	Fernández González, Delfí	Bruch, 28.
1901	642	Ferran Suñol, Miquel	Gerona, 40.
1902	683	Ferran, Antoni	Clarís, 113.
1906	1061	Ferran Torelló, Lluís	Bruch, 41, principal.
1906	1076	Ferrando y Obrador, Bartomeu	Dormitori S. Francesc, 3, p.
1873	1187	Ferrer Figuerola, Felip	Biblioteca de l'Universitat.
1884	1102	Ferrer Soler, Lluís	Diputació, 333, 3. ^r
1884	202	Ferrer-Vidal y Soler, Lluís G.	Passeig de Gracia, 105.
1885	229	Ferrer, Marquès de Puerto Nuevo, Baltasar de	Còrcega, 299.
1887	545	Ferrer, Ibo	Pelayo, 60.
1894	447	Ferrer Bàrbara, Joseph	Lauria, 29.
1900	601	Ferrer Portals, Enric	Plaça de l'Angel, 6.
1900	1161	Ferrer Matas, Santiago	Plaça d'Urquinaona, 5.
1901	641	Ferrer Ferrer, Joseph	Diputació, 277.
1901	651	Ferrer Vallès, David	Escudellers, 6.
1902	723	Ferrer Anglada, Francesc	Cervantes, 5.
1905	968	Ferrer-Vidal y Güell, Joan Joseph	Muntaner, 324.
1905	967	Ferrer Escofet, Emili	Ronda de Sant Pere, 8.
1906	1011	Ferrer Maristany, Francesc	Rambla de Catalunya, 6.
1908	1213	Ferret Obrador, Gabriel	Valencia, 281.
1907	1125	Fierz, Hans	Carretera Sarrià, 7, Les Corts.
1891	353	Figuerola, Lluís	Arc de Sant Ramon, 11.
1905	952	Figuerola Terrats, Santiago	Ribera, 5.
1906	1015	Figuerola-Ferretti Martí, Pau de	Bruch, 114.
1876	1137	Fiter Inglès, Joseph	Ludovicus Pius, 4, 3. ^r
1902	695	Fiter Dasca, Manuel	Rambla de Catalunya, 6.
1906	1025	Flores y Pamies, Teodor	Passeig de la Diputació, 19.
1892	397	Fluvià, Joseph	Plaça Nova, 6.
1906	1022	Fochs, Ramir	Plaça de Santa Agna, 7, tda.
1881	108	Folch, Joaquim	Passeig de l'Aduana, 27.
1905	969	Folch y Font, August	Mercè, 15.
1890	792	Fonolleda Guardiola, Pere	Rambla de Catalunya, 116.
1872	244	Font Pinoz, Joseph	Gerona, 24.
1881	123	Font del Sol, Enric	Lauria, 21.
1884	490	Font, Ramon	Trafalgar, 12.

1885	209	Font Riera, Eusebi	Passeig de Gracia, 48.
1888	274	Font Milà, Joan	Notariat, 7.
1888	959	Font y de Boter, Miquel de	Rbla. de Catalunya, 113, 1. ^r
1891	330	Font Torné, Manuel	Pietat, 8.
1891	332	Font y de Boter, Joaquim	Elisabets, 9.
1894	424	Font y Gumà, Joseph	Plaça Universitat, 8.
1900	1193	Font Valencia, Enric	Ronda de Sant Pere, 13, 3. ^r
1901	635	Font, Hermes	Mendizàbal, 22.
1905	1120	Font y Sagué, Norbert	Elisabets, 8.
1906	979	Fontana y Almeda, Albert	Plaça Moncada, 1.
1877	406	Fontanals, Blay	Mallorca, 216.
1900	764	Fontbona, Joseph	Abaixadors, 11.
1899	620	Fontrodona, Francesc	Plaça de Catalunya, 20.
1895	586	Fontseré, Eduard	Plaça Molina, 2 (G.)
1901	773	Fornell, Joan	Rambla de Catalunya, 35.
1896	483	Fort Romeu, Joan	Muntaner, 29.
1887	267	Fortuny, Eusebi	Junqueres, 2.
1905	901	Fortuny, Carles de	Casp, 33.
1891	356	Fossas, Juli M. ^a	Banys Nous, 15.
1903	765	Fournier Cuadras, Juli	Corts Catalanes, 642.
1894	418	Foxà de Lasarte, Francesc	Passeig de Gracia, 81.
1890	372	Fradera, Ricard	Mallorca, 273.
1887	250	Fraginals, Cristòfol	Ronda de l'Universitat, 6.
1905	928	Framis Manent, Joan	Ausías March, 37.
1887	758	Franquesa Gomis, Joseph	Major, 50 (G.)
1884	243	Freixas y Freixas, Joan	Ample, 3.
1888	297	Freixas Sabater, Artur	Consell de Cent, 266.
1907	1098	Fuentes Lloelles, Enric de	Valencia, 231, 4. ^t
1908	1215	Furest Roca, Estanislau	Plaça Real, 10, 3. ^r
1906	1051	Furnells Solé, Joan	Corts Catalanes, 492.
1882	142	Fuster y Fuster, Marian	Rambla de Canaletes, 8.
1902	734	Gabarró, Albert	Casp, 36, principal.
1904	896	Gabarró, Antoni	Ausías March, 50.
1895	472	Galbany, Joseph	Ataulf, 5.
1896	630	Galceran, Celestí	Valencia, 312, 2. ⁿ
1899	557	Galera Planas, Ramon	Templaris, 3.
1878	76	Galí Ferrer, Carles	Passeig de Gracia, 77.
1906	990	Galí Lalande, Ricard	Fontanella, 6.
1885	1159	Galofré, Carles	Passeig de Gracia, 31, 2. ⁿ
1887	252	Galve, Juli	Passatge de Colon, 2.

1903	1073	Galwey y Garcia, Enric	Lauria, 33, 3. ^r
1878	71	Gallard, Artur	Regomir, 7.
1907	1130	Gallard, Joan M.	Rambla Catalunya, 10, pral.
1881	131	Garcia Faria, Pere E.	Príncep d'Asturies, 15 (S. G.)
1901	849	Garcia de Paredes, Vicens	Gerona, 122.
1881	117	Garí Cañas, Lluís	Passatge del Relotge, 3.
1888	292	Garí Cañas, Joseph	Passatge del Relotge, 3.
1879	88	Garriga Miquel, Francesc	Carme, 9.
1890	325	Garriga Miranda, Rupert	Rambla de Canaletes, 8.
1891	331	Garriga Massó, Joan	Casp, 38.
1902	737	Garriga Roig, Manuel	Corts Catalanes, 637, pral.
1903	785	Garriga Roig, Pere	Corts Catalanes, 639.
1904	839	Garriga Turró, Felip	Petritxol, 18.
1896	488	Garriga Roig, Joseph	Rambla de Canaletes, 8.
1875	50	Gassó y Martí, Joseph	Ample, 31.
1880	110	Gasol, Isidre	Ronda de l'Universitat, 33.
1884	197	Gasol, Antoni	Rambla de Catalunya, 9.
1903	756	Gassol Millé, Tadeu	Fortuny, 9.
1902	733	Gatell Carbó, Víctor	Parc, 3.
1903	760	Gatell Carbó, Esteve	Escudellers, 82.
1905	958	Gatvillaró Gili, Joan	Clarís, 65.
1903	917	Gelada, Jordi	Diputació, 302, 1. ^r
1902	686	Genové Soler, Pere	Rambla del Centre, 3.
1901	660	Gil Ramonet, Enric	Aribau, 155.
1903	806	Gil Llopart, Leopold	Valencia, 251.
1890	675	Gili Moncunill, Isidre	Bruch, 42, 3. ^r
1894	440	Gili Roig, Gustau	Universitat, 7.
1903	1219	Gimenez Soler, Andreu	Passeig de l'Aduana, 13, 1. ^r
1898	551	Giné Masriera, Artur	Rambla de Catalunya, 116.
1901	657	Ginestà, Joseph M. ^a	Provença, 290.
1899	581	Giol Figuerola, Rosend	Consell de Cent, 318.
1907	1096	Giol, Candid	Passeig de Gracia, 2, tda.
1883	183	Giralt y Giralt, Ernest	Mercè, 32.
1895	459	Giralt Verdaguer, Joaquim	Corts Catalanes, 620.
1872	33	Giraudier, Antoni	Rambla Catalunya, 99, entr.
1903	767	Girshausen, Adolf	Aragó, 259.
1883	156	Girona Vidal, Manuel	Ample, 2.
1888	256	Girona, Ignasi	Passeig de Gracia, 19.
1899	623	Girona, Daniel	Riera de Sant Joan, 10.
1890	313	Girona Vilanova, Joan	Plaça de Catalunya, 14.
1881	130	Gispert Ferrater, Joaquim de	Lleona, 14.

1893	880	Givanel y Mas, Joan	Villarroel, 45, 2. ⁿ
1905	903	Goday Casals, Joseph	Consell de Cent, 282.
1883	176	Golorons Callol, Carles	Panses, 5.
1899	580	Golorons Juncà, Ramon	Panses, 5.
1888	278	Gómez Llacuna, Joseph P.	Valencia, 195.
1907	1119	Gómez Acebo, Ricard	Govern Militar.
1902	685	Gomis Costa, Trinitat	Passeig de Gracia, 17.
1906	1006	Gomis y Güell, Miquel de	Rambla dels Estudis, 10.
1888	286	Gorgot, Joseph	Montaner, 67 bis.
1886	245	Gorostegui, Enric	Moncada, 21.
1907	1112	Gorostegui Rosillo, Joan	Rambla de Catalunya, 18, 3. ^r
1903	780	Granell, Geroni	Mallorca, 219.
1872	19	Grases, Antoni	Carme, 15.
1881	137	Grassot, Roman de	Passeig de Gracia, 88.
1872	9	Grau, Francesc	Passeig de Sant Joan, 2.
1904	890	Grau Granell, Francesc	Clarís, 36.
1904	1208	Grau Delgado, Jacinto	Rambla de Catalunya, 89.
1908	1185	Grau Miró, Joan	Consell de Cent, 315, 2. ⁿ
1903	777	Graupera Costa, Joan	Argenteria, 65.
1878	710	Griera Dolcet, Joseph	Vergara, 11, 1. ^r
1907	1113	Gros Mas, Marian	Rambla de Catalunya, 42, 1. ^r
1889	310	Gual Compte, Francesc	Avinyó, 18, 2. ⁿ
1907	1095	Guamis, Antoni	Passeig de Gracia, 29, entr.
1905	976	Guarro Casas, Lluís	Ample, 46.
1889	369	Gubern Fàbregas, Joan	Passeig de Colon, 17.
1902	701	Gubern Fàbregas, Geroni	Passeig de Colon, 17.
1902	702	Gubern Fàbregas, Santiago	Passeig de Colon, 17.
1872	13	Güell, Eusebi	Assalt, 3.
1895	892	Güell Lopez, Joan Antoni	Torra Amat (Sarrià).
1897	709	Güell Lopez, Eusebi	Alí-Bey, 3.
1905	950	Güell, Claudi	Assalt, 3.
1890	319	Guerra Estapé, Jaume	Ronda de Sant Pere, 62.
1875	51	Guimerà, Angel	Petritxol, 4.
1904	835	Gurt Pujol, Eduard	Rambla de Catalunya, 12.
1908	1222	Haddock, Frederic	Passeig de Gracia, 38, 3. ^r
1878	74	Henrich, Manuel	Còrcega, 347.
1903	775	Henry, Lluís A.	Diagonal, 462.
1907	1172	Heras Jordà, Pons	Assalt, 13, principal.
1897	527	Herberg, Huch	Tallers, 4.
1888	281	Hill Feliu, Jaume	Rambla de Catalunya, 25.

1907	1086	Hita, Felip de	Alt de Sant Pere, 17, 2. ⁿ
1898	555	Homar, Gaspar	Canuda, 4.
1891	354	Homs, Joaquim	Pelayo, 9.
1908	1191	Honrubia, Ramon	Diputació, 337, 1. ^r
1905	953	Horta y Boadella, Joaquim	Méndez Núñez, 3.
1898	533	Hurtado, Amadeu	Plaça de Catalunya. 22.
1882	146	Iglesias, Andreu	Casp, 21.
1894	439	Iglesias Roig, Isidre	Balmes, 10.
1899	579	Iglesias Balart, Francesc	Corts Catalanes, 629.
1904	869	Iglesias Badia, Feliu	Aribau, 91, 2. ⁿ
1908	1202	Iglesias Garcia, Dalmau	Dou, 3, 2. ⁿ
1886	235	Illas Fabra, Manuel	Vergara, 3.
1872	21	Imbert de Janer, Joan	Passeig de Gracia, 37, 2. ⁿ
1882	151	Iranzo, Ubald	Passeig de Gracia, 61.
1882	159	Jacas Matheu, Joseph	Passeig de Gracia, 88.
1903	790	Jacas Matheu, Jaume	Cervantes, 5.
1902	711	Janer, Ignasi de	Carme, 106.
1881	173	Jaumandreu Puig, Ignasi	Rambla de Santa Mònica, 2.
1896	493	Jaumandreu, Eugeni	Rambla de Santa Mònica, 2.
1901	641	Jaumandreu, Leopold	Lauria, 116.
1904	874	Jaumandreu Puig, Alexandre	Rambla de Santa Mònica, 2.
1904	985	Jaumandreu Borrás, Francesc	Passeig de Gracia, 16.
1880	451	Jaume, Francesc	Tallers, 66.
1879	83	Jensen, C. B.	Passatge del Comerç, 4.
1900	595	Jorba Romaña, Emili	Corts Catalanes, 692.
1906	1017	Jordà, Carles	Clarís, 20.
1902	960	Jordan de Urries, Joseph	Provença, 316.
1892	381	Juan y Torné, Albert	Corts Catalanes, 554.
1905	962	Julià y Pons, Antoni	Plaça d'Urquinaona, 11.
1888	290	Kramer, Martí	Rambla de Catalunya, 112.
1891	338	Labarta, Lluís	Casp, 15.
1892	410	Lang, Pere	Aragó, 288.
1902	713	Langeheldt, Emili Carles Francisco	Rambla de Canaletes, 11.
1906	982	Lanzon, William	Provença, 268.
1872	2	Lapeyra, Leandre	Basa, 42, principal.
1905	899	Larrañaga, Enric	Sant Pau, 4.
1882	134	Larratea Catalán, Enric	Bisbe Morgades, 21 (S. G.)

1904	862	Layret Foix, Francesc	Sant Pau, 6.
1907	1174	Lázaro y Ruiz de Castellón, Francisco de	Corts Catalanes, 624.
1892	384	Leon Luque, Frederic	Provença, 185.
1904	1157	Liebe, Albert	Dou, 3.
1895	1033	Lopez Bentura, Antoni	Rambla del Centre, 20.
1899	610	López Brea, Cast	Provença, 251, 1. ^r
1901	851	Luna Pérez, Miquel de	Balmes, 46, 3. ^r
1876	56	Lupresti, Plàcid	Corts Catalanes, 562, 3. ^r
1905	1030	Luque, Enric de	Passeig de Gracia, 102, pral.
1890	328	Llagostera Pascual, Lluís	Ausías March, 3.
1904	1127	Llampayas Llureras, Joseph	Consell de Cent, 290, 2. ⁿ
1887	1105	Llanés, Enric de	Balmes, 54, principal.
1901	632	Llata, Emili	Còrcega, 285.
1872	11	Llavallol, Joseph	Cristina, 2.
1881	674	Llave, Diego de la	Assalt, 10.
1883	395	Llave, Manuel de la	Corts Catalanes, 639.
1879	85	Llenas Ventura, Artur	Valencia, 245.
1903	787	Lleó Morera, Albert	Passeig de Gracia, 35.
1902	706	Llimona Brugués, Joseph	Diputació, 277.
1872	40	Llobateras, Martirià	Banyes Nous, 3.
1901	879	Llopis, Rafel	Lauria, 89, principal.
1897	508	Llorens, Ramon	Barbarà, 6.
1908	1180	Lloret Mingot, Antoni	Rambla del Centre, 6, pral.
1904	867	Llubià Barau, Wenceslau	Casp, 48.
1883	170	Lluch Roman, Emili	Alí-Bey, 37.
1898	543	Lluelles, Joseph	Bisbe Morgades, 15 (S. G.)
1898	544	Lluhí y Rissech, Joaquim	Pont de la Parra, 3.
1894	416	Llusà Ferran, Rafel	Pelayo, 3.
1895	528	Llusà Ferran, Carles	Pelayo, 3.
1907	1165	Llusà Duran, Carles	Corts Catalanes, 642, pral.
1889	757	Madirolas Tomàs, Francisco J.	Aragó, 336.
1893	408	Madorell, Miquel	Casp, 38.
1886	231	Magdà, Jordi	Pelayo, 14.
1895	466	Magriñà, Francesc	Major, 118 (B.)
1907	1170	Majuelo Montiel, Joan de la C.	Aray, 3.
1881	665	Malet, Gaspar	Fenosa, 3.
1873	41	Maluquer, Eduard	Avinyó, 18 bis, pral.
1888	282	Mallofré, Eduard	Santa Mònica, 2.

1880	90	Mansana Terrés, Joseph	Corts Catalanes, 641.
1902	688	Mañé Janer, Antoni	Provença, 302, 2. ⁿ
1886	200	Maragall Gorina, Joan	Alfons XII, 79 (S. G.)
1902	891	Marés, Andreu	Cabanyes, 59.
1905	925	Marfà Clivillés, Santiago	Balmes, 26.
1881	210	Margarit Coll, Felip	Mendizàbal, 15.
1884	219	Marial Tey, Juli	Casanova, 48.
1897	640	Mariné, Agustí	Ronda de Sant Pere, 30.
1883	161	Maristany, Pere G.	Rambla de Catalunya, 83.
1887	226	Maristany Olivé, Alfred	Rambla de Catalunya, 83.
1897	514	Maristany, Feliu	Cristina, 7.
1898	606	Maristany, Salvador	Masnou.
1902	719	Maristany, Alexandre P.	Passeig de Gracia, 38.
1907	1100	Maristany Rosés, Isidre	Passeig de l'Aduana, 19.
1903	779	Marquès Puig, Manuel	Valencia, 288.
1877	75	Marquet, Ramon	Portadores, 5.
1833	169	Marquet, Manuel	Portadores, 5.
1883	175	Marquet, Enric	Portadores, 5.
1897	501	Marsans Peix, Lluís	Rambla de Canaletes, 2.
1905	937	Marshall, Ernest	Diagonal, 468.
1899	562	Marsillach, Adolf	Corts Catalanes, 514, 3. ^r
1881	125	Martí Beya, Miquel	Passeig de Gracia, 32.
1885	212	Martí Julià, Domingo	Major, 84 (G.)
1887	390	Martí, Ricard	Clarís, 110.
1889	303	Martí Sallent, Pau	Casanova, 63.
1893	404	Martí Ballés, Joseph O.	Portaferrissa, 17.
1899	572	Martí Martí, Ricard	Magdalenes, 6.
1901	716	Martí Sabat, Joseph	Corts Catalanes, 649.
1907	1133	Martí, Baltasar	Ronda de Sant Pere, 52, 2. ⁿ
1908	1196	Martí Llopart, Marian	Consell de Cent, 268, 1. ^r
1883	182	Martin Mora, Virgili	Gerona, 24.
1887	264	Martin Montellà, Avelí de	Plaça Real, 10.
1898	502	Martínez Serrià, Arnau	Plaça de Catalunya, 3.
1898	539	Martínez Domingo, Antoni	Passeig de Gracia, 34.
1903	759	Martorell, Joseph O.	Aragó, 282.
1903	802	Martorell Terrats, Geroni	Gerona, 15.
1888	345	Maryé Bru, August	Pelayo, 42, botiga.
1888	287	Mas Julines, Francesc d'A.	Corts Catalanes, 625.
1902	740	Mas y Mas, Andreu	Bruch, 55.
1903	811	Mas Torroja, Joseph	Casp, 57.
1904	853	Mas y Nadal, Teodor de	Aragó, 331.

1905	934	Mas Bagà, Joan	Valencia, 348.
1903	774	Masip Gumà, Joseph A.	Pelayo, 54, 1. ^r
1872	24	Masriera, Joseph	Fernando VII, 35.
1881	134	Massana Pujol, Agustí	Rambla del Centre, 9.
1883	177	Massó y Torrents, Jaume	Rambla de Catalunya, 38.
1885	215	Massó Bru, Amaro	Ronda de Sant Pere, 11.
1905	905	Maspons Anglasell, Antoni	Bon Succés, 13.
1872	35	Mata y Pons, Llorenç	Rambla deis Estudis, 11, pral.
1881	135	Mata y Sala, Lambert	Tantarantana, 9.
1904	842	Matas Moreda, Ramon	Barbarà, 14.
1886	227	Mateu Biza, Damià	Peu de la Creu, 6.
1897	504	Mateu Murt, Joan	Bailèn, 7.
1899	565	Mateu Mora, Manuel	Passatge de Madoz, 5.
1877	60	Matheu Fornells, Francesc	Corts Catalanes, 643.
1904	840	Maymó Cabanellas, Joan	Ronda de Sant Pere, 48.
1883	167	Meese, Carles	Princesa, 55.
1886	240	Mehren, A. de	Bruch, 114.
1882	763	Meifren Roig, Joseph	Fernando VII, 6.
1907	1126	Melcior Farré, Víctor	Consell de Cent, 255.
1897	499	Mentruit, August	Rambla de Catalunya, 72.
1883	180	Mercader Sacanella, Manuel	Bilbao, 303.
1893	1032	Mercader y de Borràs, Lluís de	Rosselló, 213, principal.
1905	915	Mercader Marina, Pau	Bilbao, 203.
1908	1218	Mesa, Lluís	Plaça de l'Universitat, 5, 2. ⁿ
1895	462	Millàs Figuerola, Antoni	Aragó, 191, 2. ⁿ
1895	476	Millet Pagès, Joan	Trafalgar, 14.
1897	762	Millet Villà, Francesc	Trafalgar, 14.
1901	676	Millet Villà, Pere	Ronda de Sant Pere, 17.
1905	921	Millet Cunill, Joan	Passeig de l'Aduana, 21, 2. ⁿ
1907	1147	Millet Villà, Salvador	Ronda de l'Universitat, 17, 3. ^r
1908	1176	Mingarro, Joseph	Diputació, 215.
1899	569	Miquel Planas, Ramon	Rambla de Santa Mònica, 23.
1904	856	Miquel Bonet, Llorens	Passeig de Gracia; 29, 1. ^r
1902	697	Mir Pujol, Francisco de P.	Comerç, 11.
1902	700	Mir Pujol, Joan Bta.	Comerç, 11.
1883	218	Mirabent Jutzet, Joan	Rambla de Canaletes, 5.
1882	150	Miret Serra, Joan	Sant Pau, 4.
1885	220	Miret, Joaquim	Diputació, 289.
1902	699	Miret Maymir, Manuel	Rambla de Catalunya, 95.
1904	886	Miró Trepà, Laureà	Corts Catalanes, 606.
1881	715	Mitjans, Bartomeu	Rambla de Catalunya, 47.

1899	578	Mitjans Burés, Lluís	Còdols, 20.
1903	817	Mitjans, Pau	Ronda de Sant Pere, 56.
1906	1074	Modet, Lluís	Cerdanya, 13, principal.
1904	843	Mogas Cortés, Manuel	Plateria, 26.
1900	621	Molés Ormella, Joan	Balmes, 19.
1890	348	Moliné Brasés, Ernest	Junqueres, 14.
1891	347	Moliné de Castro, Manuel	Ronda de l'Universitat, 35.
1901	655	Molins, Carles de	Passatge del Rellotge, 2, 1. ^r
1903	833	Moll Ginferrer, Joseph	Baix de Sant Pere, 65.
1891	866	Monegal, Trinitat	Passeig de Gracia, 35.
1901	834	Moner, Marian	Plaça de Catalunya, 4.
1887	221	Monés, P. J.	Mallorca, 234.
1906	1047	Monmany, Joseph	Ronda de Sant Antoni, 9, 2. ⁿ
1907	1129	Monset Loyola, Gayetà	Clarís, 30, principal.
1903	933	Montaner, Antoni	Rambla de Catalunya, 43.
1886	877	Montellà, Antoni J. de	Corts Catalanes, 618.
1906	1005	Montero Martí, Joseph	Rambla de Canaletes, 6.
1893	399	Montanyola, Pere	Balmes, 24.
1904	1071	Montanyola, Jacinto	Passeig de Gracia, 4.
1872	152	Montgomery, Carles	Rambla de Catalunya, 18.
1896	1121	Montoliu, Cebrià de	Carril, 141 (S. G.)
1897	559	Montoliu, Joseph de	Aragó, 271.
1897	859	Montoliu, Manuel de	Lauria, 129, 4. ^t
1905	1156	Montoliu, Plàcid de	Col·legi Mont d'Or (S. G.)
1899	563	Monturiol Mata, Emili	Rambla de Catalunya, 8, 1. ^r
1903	793	Mora Graupera, Artur	Argenteria, 65.
1879	547	Moragas Pomar, Lluís	Consell de Cent, 284, pral.
1893	768	Moragas Rodés, Geroni	Gignàs, 39.
1903	786	Moragas Rodés, Vicens de	Petritxol, 5.
1908	1194	Moragas Barret, Francesc	Passeig de Gracia, 75, 4. ^t
1899	576	Morelló, Joaquim	Portal de l'Angel, 21.
1905	941	Moreno Morcillo, Laureà	Bruch, 46.
1886	238	Morera, Ricard	Ample, 19.
1882	162	Moya Caragol, Angel	Passeig de Gracia, 65.
1888	1103	Munner, Joseph	Ciutat, 5, 2. ⁿ
1908	1184	Muntadas Rovira, Lluís	Plaça de Catalunya, 6, baixos
1904	868	Muntanyola Carné, Antoni	Mallorca, 233.
1889	315	Musterós, Albert	Passatge de la Pau, 8.
1892	365	Nadal Lucena, Antoni	Consell de Cent, 377.
1904	844	Nadal Lucena, Joaquim	Clarís, 25.

1884	975	Navarro Contreras, Antoni	Aribau, 72.
1884	1083	Navarro Giralt, Joseph	Banys Nous, 20, principal.
1872	25	Nicolau, Joaquim	Escudellers, 70.
1891	340	Nicolau Mulet, Pau	Rambla de Catalunya, 37.
1908	1211	Nicolau y d'Olwer, Lluís	Escudellers, 70, 1. ^r
1897	987	Nicolàs de Salas, Joseph	Baix de Sant Pere, 5.
1902	1031	Nin Devesa, Antoni	Diputació, 375, 3. ^r
1905	918	Niubó, Joseph	Girona, 13.
1895	782	Noguer Avila, Joan	Plaça del Regomir, 5.
1895	467	Noguera, Lluís	Rambla d'Estudis, 8.
1898	552	Noguera Casabosch, Feliu	Petritxol, 6.
1908	1224	Nogués y Baró, Francesc	Carme, 79, principal.
1901	671	Novellas Roig, Francesc	Consell de Cent, 294.
1906	1036	Olivé y Gumà, César	Bilbao, 211, 3. ^r
1887	248	Oliver Castañer, Jaume	Consell de Cent, 346.
1889	307	Oliver Balvey, Jaume	Valencia, 218.
1900	609	Oliver Rodés, Benet	Lauria, 15.
1906	980	Oliver Bauzà, Joseph	Rambla de Catalunya, 41.
1878	72	Oller Moragas, Narcís	Rambla de Catalunya, 14.
1880	99	Oller Bosch, Adolf	Passeig de Gracia, 118.
1897	518	Oller Codoñet, Francesc	Pelayo, 9.
1883	184	Oms, Trinitat M. ^a	Portaferrissa, 9, 1. ^r
1906	1190	Ondiviela, Elies	Corts Catalanes, 596, 1. ^r
1903	772	Ordeig Cabot, Joan	Mataró.
1881	113	Oriola Cortada, Lluís de	Passatge de Colon, 3.
1881	128	Orpí, Ramon	Ausias March, 21.
1901	659	Orriols Artigas, Joseph	Girona, 62.
1902	729	Ortega Doria, Eduard	Llibreteria, 9.
1887	254	Ortelli, Joan	Valencia, 279, 2. ⁿ
1900	589	Ostua, Joseph	
1906	1054	Padró, Jaume	Balmes, 26, 1. ^r
1908	1210	Padrosa Suñol, Ernest	Hospital, 126, botiga.
1879	86	Pagès, Joseph	Clarís, 22.
1905	935	Pagès Maristany, Pere	Gaditana, 11, Masnou.
1904	872	Palau y Simon, Melchor de	Cervantes, 7.
1885	208	Palaudarias, Joseph	Rambla de Canaletes, 8.
1890	326	Palaudarias, Joan	Micer Ferrer, 2.
1906	999	Palomo y Fort, Joseph M. ^a	Universitat, 1.
1885	291	Paluzie, Juli	Diputació, 337.

1892	380	Paluzie Lucena, Joseph	Diputació, 337.
1906	1059	Papirer Portabella, Carles	Trafalgar, 6, 2. ⁿ
1888	293	Par Tusquets, Joan	Canuda, 26.
1891	350	Par Tusquets, Antoni	Fontanella, 16.
1904	836	Par Tusquets, Alfons	Canuda, 26.
1903	770	Pardo Perariera, Joseph	Avinyó, 7.
1880	571	Parellada, Joaquim	Corts Catalanes, 539.
1903	816	Parellada Naverran, Pau	Casp, 53.
1886	276	Parés, Joseph	Casp, 48.
1903	810	Parés Balari, Joan	Rambla de Catalunya, 92.
1902	743	Parpal Marquès, Cosme	Clarís, 22.
1887	277	Pascó, Joseph	Passatge de Permanyer, 9.
1903	796	Pascual Casas, Joseph	Santa Ana, 5.
1907	1090	Pascual Costa, Joan	Llauder, 1.
1905	951	Pascual Sagrera, Joseph	Aribau, 7.
1885	188	Pascual Masferrer, Pere	Comtal, 15.
1900	608	Pastor Noé, Francesc	Rambla de les Flors, 12, 1. ^r
1895	475	Patxot, Rafel	Passeig de la Bonanova, 64.
1903	791	Pedemonte Falguera, Bonaventura	Bailèn, 113.
1881	728	Pedralbes, Ricard	Ample, 11.
1908	1223	Pedregosa, Joseph	Portaferrissa, 10, 2. ⁿ
1894	440	Pedrrol, Joseph	Plaça d'Urquinaona, 9.
1891	358	Pedret Torres, Joan	Rambla del Centre, 14, 2. ⁿ
1901	636	Peig Avellà, Pere	Princesa, 4.
1873	45	Pella y Forgas, Joseph	Alt de Sant Pere, 4.
1892	388	Pella y Forgas, Joaquim	Alt de Sant Pere, 4.
1904	885	Pella y Tort, Ramon Berenguer	Alt de Sant Pere, 4.
1892	386	Pellicer Cardona, Joan	Bruch, 84.
1895	454	Pellicer, Joseph	Còrcega, 333.
1899	575	Pellicer Monseny, Leandre	Còrcega, 333.
1891	420	Pena y Costa, Joaquim	Lauria, 123, 4. ^r
1906	1084	Pena y Costa, Joseph M. ^a	Lauria, 84, 1. ^r
1885	224	Penco y Penco, Joaquim	Rambla de Catalunya, 97.
1889	300	Peñasco Vicens, Teodor	Concell de Cent, 351.
1902	747	Peray y March, Joseph de	Fontanella, 8.
1905	965	Perearnau y Casas, Eduard	Bruch, 6.
1905	909	Perelló y Ramon, Eduard	Rambla del Centre, 37.
1880	427	Perés; Ramon D.	Avinguda del Tibidabo, 18.
1907	1153	Perez Dalmau, Alfred	Ausías March, 8, principal.
1872	38	Permanyer, Joan	Canuda, 41.
1895	470	Permanyer, Ricard	Portaferrissa, 30.

1831	139	Perpiñà, Joan	Passeig de l'Aduana, 11.
1881	140	Perpiñà, Ferran M. ^a	Passeig de l'Aduana, 1.
1905	1107	Peters, William	Bou de la Plaça Nova, 13.
1906	1020	Peypoch Perera, Lluís	Aragó, 259, 2. ⁿ
1900	613	Pi y Suñer, August	Passeig de Gracia, 90, pral.
1903	751	Pi y Morell, Enric	Corts Catalanes, 573.
1903	1160	Pibernat Martí, Artur	Avinyó, 8 y 10.
1897	514	Picó Campamar, Ramon	Còdols, 16.
1881	272	Pichot, Ramon	Moncada, 21.
1903	761	Piera, Antoni	Passeig de Gracia, 10.
1887	259	Pijoan Serres, Joan	Passatge de Madoz, 6.
1889	577	Pijoan, Baltasar	Ronda de Sant Pere, 68.
1905	954	Pijoan Soterias, Joseph	Ronda de Sant Pere, 68.
1897	513	Pin y Soler, Joseph	Passeig de Gracia, 64, 2. ⁿ
1908	1178	Pin de Latour, Armand	Valencia, 213.
1899	523	Pinilla, Jesús	Pelayo, 5.
1892	1204	Piñol, Francesc	Passeig de Sant Joan, 56, entr.
1906	1021	Pirretes Monrós, Manuel	Aragó, 281, 3. ^r
1881	1055	Pirozzini, Carles	Roger de Flor, 3, principal.
1891	438	Pla Deniel, Narcís	Pelayo, 11.
1887	249	Planas Escubós, Marian	Clarís, 27.
1896	478	Planas Font, Claudi	Passeig de Gracia, 98, 2. ⁿ
1903	828	Planas Calvet, Lluís	Diputació, 237.
1894	436	Planchón, Albert	Passatge d'Escudellers, 5.
1879	1145	Planellas Llano, Alexandre	Rambla de Catalunya, 67, 2. ⁿ
1880	105	Pollés Vivó, Bonaventura	Rambla de Catalunya, 72.
1893	411	Pomés Pomar, Rafel	Mercè, 8.
1899	587	Pomés, Artur	Mercè, 8.
1880	89	Pons Riera, Francesc	Aragó, 261, entresol.
1897	507	Pons Gomis, Ignasi	Sant Rafel, 33 (H.)
1897	893	Pons Freixa, Francesc	Duc de la Victoria, 11.
1901	646	Pons Massaveu, Joan	Lauria, 46.
1896	541	Ponsà Gil, Joseph	Consell de Cent, 314.
1906	1079	Ponsà y Soca, Joan	Bruch, 5, baixos
1906	1117	Ponsà Soca, Jaume	Bruch, 5.
1874	47	Porcar Tió, Manuel	Dormitori Sant Francesc, 9.
1902	119	Porcel, Ezequiel	Vergara, 12.
1904	858	Posa Vilarasau, Enric	Passeig de Sant Joan, 57.
1902	690	Porta y Nolla, Joan	Duc de la Victoria, 9.
1894	428	Pou, Eduard	Plaça Real, 11.
1906	1078	Poveda Escolano, Joseph	Rambla d'Estudis, 8, botiga.

1895	415	Prat de la Riba, Enric	
1900	749	Presilla, Joseph de la	Ronda de l'Universitat, 15.
1907	1123	Prim de Balle, Ignasi	Diputació, 325, principal.
1900	603	Prió, Agustí	Corts Catalanes, 613.
1908	1186	Puget, Jacinto	Ronda de Sant Pere, 52, pral.
1872	27	Puig Torres, Francesc	Ronda de Sant Pere, 52.
1881	124	Puig Saladrigas, Joan	Ronda de l'Universitat, 29.
1882	158	Puig Subirana, Pere A.	Corts Catalanes, 670.
1892	379	Puig Cadafalch, Joseph	Corts Catalanes, 604.
1902	742	Puig de la Bellacasa, Joseph M. ^a	Palau, 3.
1907	1110	Puig Marquès, Rossend	Corts Catalanes, 576, 1. ^r
1908	1214	Puig Marquès, Alfred	Gerona, 120, 3. ^r
1894	431	Pujadas Masó, Salvador	Passeig de Sant Joan, 141.
1906	1062	Pujadas Sitjes, Pere	Sant Francisco, 3, 1. ^r
1877	68	Pujol Fernández, Joseph	Plaça de Santa Agna, 9.
1882	143	Pujol, Joseph	Llibreteria, 3.
1899	602	Pujol Brull, Adolf	Passatge Permanyer, 6.
1901	631	Pujol Brull, Joseph	Passeig de Colon, 17.
1907	1151	Pujol Rubió, Joseph	Tallers, 68 bis, 2. ^a
1903	1207	Pujols Morgades, Francesc	
1898	798	Quer, Lluís	Consell de Cent, 308, 3. ^r
1908	1221	Queralt Guinovart, Joan	Corts Catalanes, 534, 2. ^a
1886	237	Queraltó, Jaume	Passeig de Gracia, 56.
1876	597	Quintana, Eudald	Raurich, 8, 2. ^a
1890	335	Quintana, Sixt	Ronda de Sant Pere, 16.
1872	7	Rabell, Rafel	Diputació, 297.
1905	977	Ràfols Trabat, Francesc	Casp, 47.
1878	82	Rahola, Frederic	Corts Catalanes, 642.
1902	738	Rahola, Pere	Trafalgar, 12.
1893	433	Raja, Antoni	Nou de Sant Francesc, 2.
1904	875	Ramon Camps, Felip	Bruch, 44.
1905	904	Ramon y Pascual, Joseph	Trafalgar, 10.
1902	704	Ramonich y de Mas, Lluís	Ronda de Sant Pere, 21.
1882	153	Ramos, Ricard	Passeig de Colon, 1.
1903	808	Ramos, Joaquim M. ^a	Ronda de Sant Pere, 31.
1905	973	Ramos Masip, Joseph	Cisne, 2 (G.)
1899	556	Raspall, Manuel	Plaça de Santa Caterina, 3.
1881	114	Raventós Puig, Joseph	Princesa, 30.
1890	376	Raventós, Antoni	Ronda de Sant Antoni, 74.

1901	649	Raventós Domenech, Manuel	Bruch, 44.
1908	1228	Ragull, Emili	Ronda de Sant Pere, 8, pral.
1884	199	Recolons, Tomàs	Gerona, 1.
1901	638	Regordosa, Marian	Casp, 54.
1898	870	Remolí, Tomàs	Muntaner, 13, 1. ^r
1905	1139	Reñé López, Ramon	Passeig de la Bonanova, 15.
1888	548	Reynés Gurguí, Antoni	Ciutat, 11.
1906	1064	Reynés y Reynés, Pere	Ronda de Sant Pere, 15, 1. ^r
1906	1052	Reynals Mayol, Carles	Diputació, 264, 2. ⁿ
1894	421	Ribas Perdigó, Manuel	Rambla de Catalunya, 11.
1901	641	Ribalta, Joaquim M. ^a	Basea, 42.
1893	1085	Ribas y Ribas, Enric	Rambla de Catalunya, 97, p.
1903	831	Ribas y Ribas, Guillem	Passatge Domingo, 3.
1889	318	Ribera Mallofré, Pere	Urquinaona, 4.
1908	1198	Ribés Sangüesa, Manuel	Mallorca, 244.
1886	692	Ricart Gualdo, Francesc	Notariat, 7.
1897	500	Riera Gosé, Francesc	Corts Catalanes, 604.
1899	561	Riera Villaret, Antoni	Mallorca, 188, principal.
1894	422	Riley, Benjamí	Valencia, 195.
1907	1087	Ripoll Fortuño, Francesc	Lauria, 9, 2. ⁿ
1880	558	Ristol, Joan	Ausías March, 25.
1890	323	Riu Roura, Bonaventura	Sant Pau, 9, fonda.
1891	342	Riudor, Ramon	Casp, 41.
1899	582	Rius Torres, Trinitat	Moncada, 17.
1881	133	Riva, Enric de la	Ronda de Sant Pere, 29.
1883	181	Riva, Benigne de la	Ronda de Sant Pere, 29.
1904	841	Riva, Enric	Plaça de Catalunya, 20.
1895	471	Rivera Cuadrench, Joaquim	Clot, 61.
1877	66	Robert Durán, Domingo	Passatge de la Pau, 10 bis.
1887	262	Robledo, Enric	Consell de Cent, 323.
1875	204	Roca Albiñana, Antoni	Consell de Cent, 308.
1876	1034	Roca y Roca, Joseph	Corts Catalanes, 563, 3. ^r
1882	148	Roca y Guasch, Joseph M.	Bonayre, 2.
1888	295	Roca Heras, Joseph M. ^a	Pelayo, 58.
1889	304	Roca Vallber, Salvador	Plaça de Catalunya, 4.
1901	672	Roca, Joseph	Assalt, 9.
1903	931	Rodés, Felip	Pelayo, 9.
1897	517	Rodon Oller, Francesc	Diari «El Poble Català».
1880	94	Rodríguez Méndez, Rafel	Passeig de Gracia, 42.
1904	1056	Rodríguez Codolà, Manuel	Diputació, 289.
1906	1027	Rodríguez Fernández, Rafel	Passeig de Gracia, 99, entr.

1907	1163	Rodríguez Giménez, Antoni	Passatge de la Pau, 11, 2. ^o
1908	1220	Rodríguez Ruiz, Guillem	Passeig Sant Joan, 119, 3. ^o
1888	283	Roig Bergadà, Joseph	Gerona, 18.
1890	320	Roig Puñed, Joseph	Rambla de Catalunya, 38.
1893	412	Roig Tandón, Manuel	Fernando VII, 17.
1894	443	Roig, Emili	Banys Nous, 2.
1897	505	Roig Puñed, Jaume	Rambla de Catalunya, 38.
1899	573	Roig Buxeres, Joseph	Bruch, 41, 2. ^o
1901	652	Roig Armengol, Ramon	Mallorca, 275, 2. ^o
1903	757	Roig, Carles	Palau de Justicia.
1890	357	Rogent Pedrosa, Joseph	Lauria, 28.
1887	255	Romaní, Antoni M. ^a	Bisbe, 2.
1906	995	Romaní Guerra, Juli	Passeig de Colon, 19.
1904	894	Romano Mesta, Bernat	Corts Catalanes, 612.
1904	855	Romaña Muntaner, Antoni	Portal de l'Angel, 1 y 3, 3. ^o
1894	426	Romeu Ribot, Ferran	Fortuny, 1.
1891	355	Roquer, Manuel	Fortuny, 13.
1907	1114	Roqueta González, Gonzalo	Garriga, 41 (S. G.)
1895	450	Rosés, Ramon	Piaça de Catalunya, 18.
1903	830	Rosés Arús, Gaspar	Corts Catalanes, 557.
1877	61	Rosich Guardiola, Joaquim	Provença, 243.
1907	1148	Rosich Enrich, Joseph M. ^a	Passeig de l'Aduana, 25, 1. ^o
1889	383	Roura Barrios, Benet	Rambla de Catalunya, 40.
1900	618	Roura, Antoni	Alfons XII, 79 (S. G.)
1901	647	Roura Peypoch, Llorenç	Corts Catalanes, 614.
1904	857	Roura, Xavier	Corts Catalanes, 589.
1898	550	Rouviere Rovira, Conrat	Baixada de Sant Miquel, 1.
1872	34	Rovira Carreras, Romuald	Ataulf, 10.
1887	308	Roviralta Borrell, Joseph	Travessera, 20 (G.)
1906	984	Roviralta, Joseph M. ^a	Ample, 24.
1872	1069	Rubio de la Serna, Joan	Rambla Santa Mònica, 4, p.
1888	1001	Rufasta Banús, Lluís	Canuda, 4, 1. ^o
1901	653	Ruiz Casamitjana, Joseph	Ausías March, 29.
1899	560	Rusca, Francesc	Passeig de Gracia, 41.
1881	104	Rusiñol, Santiago	Corts Catalanes, 652.
1883	164	Rusiñol, Albert	Corts Catalanes, 652.
1902	1085	Sa Valle, Raimond de	Passeig de Gracia, 110, pral.
1883	477	Sabadell, Claudi	Diagonal, 462.
1894	430	Sabater Vicens, Enric	Portaferrissa, 21.
1896	485	Sabater Julià, Joseph M. ^a	Plaça de Santa Agna, 7, 1. ^o

1888	270	Sacanella, Emili	Portal de l'Angel, 9.
1906	981	Sacanella Vidal, Joseph	Balmes, 26.
1903	778	Sagarra, Ferran de	Mercaders, 33.
1881	120	Sagristà Aparició, Celestí	Valencia, 246.
1872	5	Sagnier, Lluís de	Corts Catalanes, 617, 1. ^{er}
1881	997	Sala Coll, Francisco	Cadena, 7.
1900	865	Salas, Antoni de	Rambla de Catalunya, 88.
1884	460	Saltor, Gil	Corts Catalanes, 558.
1881	115	Salvat, Joseph	Rambla de Catalunya, 64.
1903	832	Salvatella Gibert, Joan	Trafalgar, 7.
1885	213	Samà, Salvador de	Passeig de Gracia, 11.
1904	889	Samà y de Sarriera, Salvador de	Passeig de Gracia, 11.
1886	257	Sampere Labrós, Víctor	Mendizàbal, 15.
1872	12	Sanpere y Miquel, Salvador	Passeig de Gracia, 93.
1886	691	Sampere, Joan	Aragó, 280, principal.
1893	392	Samsó Volart, Joseph	Corts Catalanes, 667.
1908	1195	Samsó Camó, Francesc	Passeig de Gracia, 40, 2. ^{er}
1872	36	Sánchez Comendador, Ernest	Carme, 8, principal.
1895	464	Sánchez Diezma, Jesús	Portal de l'Angel, 19.
1888	273	Sanchis Moscardó, Tomàs	Rambla del Centre, 31.
1905	936	Sancho Lliteras, Montserrat	Canuda, 13, 3. ^{er}
1872	14	Sanllehy, Domingo J.	Plaça de Santa Agna, 2.
1902	735	Sanllehy, Carles	Plaça de Santa Agna, 2.
1904	1070	Sanllehy Puig, Joseph	Xuclà, 6.
1885	205	Sans, Miquel	Diputació, 207.
1900	705	Sanz Barrera, Pascual	Casp, 39.
1903	769	Sans Gumà, Albert	Lauria, 21.
1904	881	Sans Rossell, Modest	Dou, 5.
1877	67	Santaló Castellví, Pere	Assalt, 32.
1887	1106	Santos Vall, Bernat	Corts Catalanes, 550, 3. ^{er}
1891	1135	Sard y Pers, Antoni	Riego, 67 (S. G.)
1903	993	Sardà y Ladico, Joan	Passeig de Gracia, 58.
1908	1219	Sarró Bosch, Xavier	Avinyó, 7 bis, 2. ^{er}
1892	389	Segalà Estalella, Manuel	Provença, 253.
1895	457	Segobia, Francesc	Bruch, 72, 1. ^{er}
1892	458	Seguí Torrescasana, Abel	Muntaner, 24.
1892	361	Selva, Emili	Plaça Medinaceli, 7.
1881	138	Sensat Millet, Grau	Plaça del Palau, 11.
1900	1175	Sensat Sanjuan, Jaume	Rambla de Catalunya, 94, 1. ^{er}
1905	938	Sensat Millet, Francesc	Plaça del Palau, 11.
1883	157	Seriñà Masferrer, Joan	Plaça de Catalunya, 3.

1895	612	Sert, Joseph M. ^a	Bruch, 94.
1872	10	Serra Porson, Joseph	Tallers, 22.
1898	531	Serra Pagès, Rosend	
1900	614	Serra y Serra, Antoni	Rambla del Prat, 21, 2. ⁿ (G.)
1903	766	Serra Pamies, Antoni	Pelayo, 9.
1903	800	Serra Cisa, Miquel	Passeig de Gracia, 81.
1905	944	Serra Munné, Ramon	Corts Catalanes, 553.
1906	996	Serra Santa Eularia, Emili	Corts Catalanes, 657.
1888	465	Serraclara, Joseph M. ^a	Avinyó, 34.
1902	684	Serrahima, Primo	Bilbao, 211.
1883	178	Serrallés, Pere	Ciutat, 7.
1907	1143	Serrallach, Narcís	Ronda de l'Universitat, 33.
1882	163	Serrat Izquierdo, Francesc	Ausías March, 25.
1906	1058	Serrat, Joseph	Ausías March, 25.
1904	883	Servià Barnés, Damàs	Carme, 23, 2. ⁿ
1902	913	Sicars, Narcís	Rambla de Sant Joseph, 27.
1880	93	Simon, Francesc	Clarís, 90.
1908	1203	Sitjà Pineda, Francesc	Tallers, 21 (S. M.)
1906	1040	Sobregrau, Joseph C. de	Clarís, 14, principal.
1907	1115	Sol Morera, Emili	Corts Catalanes, 606, botiga.
1907	1116	Sol Roigé, Ramon	Corts Catalanes, 606, botiga.
1888	988	Solà, Claudi	Ronda de Sant Pere, 5.
1889	309	Solà y de Mas, Antoni	Consell de Cent, 357.
1891	327	Solà Raventós, Jaume	Bilbao, 211.
1896	549	Solà Llenas, Antoni	Lauria, 31.
1896	584	Solà Vergés, Felip	Rambla de Catalunya, 13.
1901	804	Solà Gené, Francesc	Rambla de Catalunya, 112, 2. ⁿ
1901	650	Solà Guardiola, Francisco de P.	Ausías March, 46.
1903	803	Solà Llenas, Demetri	Diputació, 323.
1903	887	Solà, Vicents de	Mallorca, 295.
1907	1154	Solans Mercader, Antoni	Sepúlveda, 175, 2. ⁿ
1888	591	Soldevila, Carles M. ^a	Portal de l'Angel, 19.
1897	617	Soldevila, Joan	Rambla de Catalunya, 11.
1906	1077	Soldevila y Cases, Joseph	Gerona, 22, baixos.
1907	1124	Soldevila Vidal, Alvar	Bruch, 55, baixos.
1889	305	Soler Trias, Francesc	Provença, 251, 1. ^r
1896	479	Soler Palet, Joseph	Consell de Cent, 391.
1900	615	Soler Farnés, Salvador	Passeig de Gracia, 39.
1901	911	Soler y Soler, Manuel	Passatge d'Escudellers, 1.
1906	1012	Soler Maymó, Miquel	Canuda, 13.
1906	1049	Soler Julià, Joan	Passeig de Gracia, 52, 1. ^r

1887	260	Soley Gely, Víctor	Rambla d'Estudis, 12.
1879	79	Solsona Aguirre, Miquel	Mendizàbal, 8, principal.
1904	846	Sopena, Ramon	Còrcega, 95.
1905	966	Sotorras Macià, Joseph J.	Duc de la Victoria, 15.
1902	746	Schierbeck Esclús, Emili	Aragó, 287.
1884	196	Sturzenegger, Jaume	Trafalgar, 19.
1890	524	Suárez Bravo, Francesc	Bruch, 84.
1887	268	Subirà Marquet, Pau	Portal de l'Angel, 12.
1908	1201	Subirachs Giró, Andreu	Ample, 1, 2. ^o
1907	1162	Subirana Oller, Santiago	Portaferrissa, 14.
1880	102	Suñé Molist, Lluís	Clarís, 17, entressol.
1879	419	Suñol Casòliba, Esteve	Bruch, 20.
1888	280	Suñol, Ildefons	Simon Oller, 1.
1895	542	Suñol Pla, Antoni	Casp, 86, 2. ^o
1891	352	Suqué Sucona, Artur	Plaça d'Urquinaona, 12.
1894	512	Sureda Oliveras, Ramon	Pescateria, 2.
1894	429	Sureda Rosa, Pere	Mallorca, 236.
1904	882	Talavera Bocio, Emili	Valencia, 264.
1905	957	Tallada, Ferran	Diputació, 235.
1907	1181	Tallada Paulí, Joseph M. ^a	Consell de Cent, 325, 2. ^o
1881	141	Tamburini, Joseph	Laúria, 56.
1881	119	Tarazona, Andreu	Lauria, 25, 3. ^o
1899	522	Tarré y Tarré, Emili	Sobradiel, 4.
1891	374	Tarruella, Joseph	Rambla de Sant Joseph, 37.
1893	413	Tauler, Modest	Consell de Cent, 278.
1877	59	Teixidor Torres, Modest	Fontanella, 10.
1881	129	Teixidor, Celestí	Passeig de Gracia, 47.
1886	225	Tell Lafont, Guillem A.	Bilbao, 206, principal.
1903	1189	Terradas Illas, Esteve	Consell de Cent, 331. 1. ^o
1906	1065	Terradas Brutau, Bartomeu	Clarís, 15, entressol.
1905	964	Testagorda Figueras, Francesc	Diputació, 306.
1896	480	Tey, Ramon	Bruch, 19.
1902	703	Tey y Mas, Lluís	Gerona, 23.
1907	1155	Tey Enric, Ramon	Plaça de Catalunya, 1, 1. ^o
1877	65	Tintorer Giberga, Joseph	Clarís, 32.
1896	546	Tintorer, Emili	Passeig de Gracia, 39.
1903	805	Tobella Castelltort, Ramon	Assalt, 45.
1879	87	Thomàs Bigas, Joseph	Mallorca, 291.
1906	1044	Tomàs Andreu, César	Rambla Catalunya, 44, pral.
1898	537	Tona Xiberta, Baldomer	Fernando VII, 43 y 45, 1. ^o

1907	1167	Torra Huberte, Joseph	Vergara, 3, 1. ^r
1885	216	Torrabadella, Ricard	Traspalacio, 4.
1872	103	Torras Pascual, Pau	Lauria, 102, 1. ^r
1880	96	Torras, Joaquim	Plaça d'Urquinaona, 6.
1891	1002	Torras Ravarté, Francesc	Rambla de Canaletes, 2.
1897	519	Torras Vidal, Joaquim	Fontanella, 10.
1906	1029	Torras Vilanova, Joan	Còrcega, 394.
1907	1097	Torras Sampol, Ramon M. ^a	Valencia, 264, principal.
1906	1081	Torrendell y Escalas, Joan	Plaça de Letamendi, 27, 3. ^r
1902	739	Torrens, Lluís	Plaça Beat Oriol, 3, 2. ⁿ
1904	819	Torres Vilaró, Ramir	Rambla del Centre, 34.
1875	49	Tort y Martorell, Francesc J.	Assalt, 36.
1877	360	Torruella, Santiago	Passeig de Gracia, 39.
1908	1177	Torruella Font, Antoni	Passeig de Gracia, 29.
1908	1182	Travé Brillas, Joseph	Riera Alta, 4.
1906	978	Triana, Andreu	Santa Madrona, 15.
1906	1038	Triana, Joseph Manuel	Comerç, 15, principal.
1893	405	Trilla Tuyet, Joan	Petritxol, 2.
1886	236	Trias, Enric	Fontanella, 19.
1905	949	Trias Rumeu, Santiago	Diputació, 249.
1905	940	Trueta, Rafel	Ronda de Sant Pau, 4.
1908	1197	Truillet Texidor, Narcís	Pelayo, 42, 3. ^r
1902	722	Turull, Pau M. ^a	Gerona, 7.
1906	1019	Turró y Darder, Ramon	Notariat, 10.
1872	16	Tusquets de Laforga, Francisco	Còrcega, 304.
1872	155	Tusquets, Joan A.	Mercaders, 24.
1901	629	Tusquets, Joan	Rambla del Centre, 9.
1904	838	Tusquets Prats, Francesc	Barbarà, 17.
1879	168	Tutau González, Joseph	Consell de Cent, 286.
1899	847	Tuyet Bosch, Enric	Archs, 3.
1907	1166	Uthhoff Ferràn, Gerard	Ausías March, 23, principal.
1905	900	Umbert Corderas, Pau	Canuda, 26.
1903	771	Urarte Grases, Ramon	Passeig de Gracia, 101.
1894	442	Uriach, Francesc de P.	Moncada, 20.
1903	754	Uriach Uriach, Trinitat	Unió, 3.
1906	1028	Utrillo, Miquel	Pelayo, 38, 1. ^r
1890	667	Vacarisas, Joan	Lladó, 9.
1872	402	Valentí Flaquer, Ignasi	Rambla de Catalunya, 36.
1896	585	Valentí Camp, Santiago	Petritxol, 8.

1907	1094	Valentí Martí, Francesc	Bailèn, 123, 3. ^r
1872	31	Valldejuli, Joan	Lancaster, 8, principal.
1872	32	Valldejuli, Antoni	Lancaster, 16.
1873	91	Valle Juanola, Manuel del	Carme, 64.
1874	58	Vallès y Mas, Frederic de	Plaça de Medinaceli, 5.
1876	639	Vallès y Ribot, Joseph M. ^a	Ronda de Sant Pere, 5.
1905	927	Vallet Sabater, Joseph M. ^a	Casp, 23.
1895	448	Vallina, Ignocenci de la	València, 273, 2. ^a
1894	437	Vallhonrat, Pau	Ronda de Sant Antoni, 17.
1906	1054	Vallmitjana Vallhonestà, Ermengol	Consell de Cent, 253.
1908	1230	Valls Taberner, Ferràn	Boqueria, 1, 1. ^r
1900	726	Valls Campaner, Joan	Lauria, 47.
1903	752	Valls Campaner, Lluís	Lauria, 47.
1879	714	Vaudrey, Eugeni	Diputació, 304.
1893	393	Veiret, Joan	Plaça de l'Universitat, 8.
1893	407	Vega March, Manuel	Corts Catalanes, 591.
1901	654	Ventura Pardo, Carles	Diputació, 264.
1901	677	Ventosa Calvell, Joan	Casp, 30.
1879	84	Verdaguer, Alvar	Rambla del Centre, 5.
1889	1009	Verdaguer Callís, Narcís	Montsió, 3 bis.
1902	863	Verdú, Martí	Borrell, 129.
1892	1007	Vergés Barris, Joan	Passeig de Gracia, 35.
1887	263	Via y Via, Valentí	Dormitori Sant Francesc, 11.
1907	1132	Viada y Lluch, Lluís Carles	València, 267, 4. ^t
1903	776	Viader Buxeras, Manuel	Escudellers, 82.
1905	908	Vicini y Burgos, Joan B.	Rambla de Catalunya, 67.
1872	6	Vidal, Aleix	Pòrtics de Xifré, 2.
1872	20	Vidal, Lluís Marià	Diputació, 292.
1872	22	Vidal Torrents, Emili	Moncada, 23.
1879	80	Vidal Valls, Joan	Plaça de Sant Felip Neri, 4.
1880	98	Vidal Jovelli, Francesc	Rosselló, 284.
1898	553	Vidal de Solano, Joan A.	Pelayo, 44.
1906	1068	Vidal, Vero	Diputació, 278.
1907	1093	Vidal y Riba, Eduard	Balmes, 24, 3. ^r
1907	1171	Vidal, Adolf	Passeig de Gracia, 32, pral.
1884	192	Vidiella, Carles G.	Passatge de Permanyer, 1.
1894	619	Vigneron, Emili	Pelayo, 6.
1894	434	Vila Palmés, Antoni	Ronda de l'Universitat, 23.
1900	627	Vila Pascual, Venceslau	Rosselló, 267.
1904	854	Vila y Taulere, Joseph	Banys Nous, lletra M.
1905	923	Vila y Bassols, Lluís G.	Ronda de Sant Pere, 40.

1906	983	Vila Vendrell, Simó	Muntaner, 44, 4. ^ª
1902	630	Vila Font, Joseph	Institut Dr. Ferran (Sagrera).
1886	232	Vilajuana, Napoleon	Zurbano, 4.
1881	848	Vilallonga, Salvador	Ataulf, 10.
1885	187	Vilanova, Joan	Sant Honorat, 7.
1887	491	Vilanova, Antoni	Paradís, 3.
1883	852	Vilaró Solà, B. Lluís	Balmes, 28.
1901	663	Vilaró Artigas, Alexandre	Corts Catalanes, 604.
1884	1104	Vilaró, Ramon	Balmes, 28.
1896	484	Vilumara Virgili, Tomàs	Rambla d'Estudis, 10.
1905	971	Vilumara, Joseph	Pelayo, 8, 2. ^ª
1872	239	Villar Carmona, Francisco de P.	Passeig de Gracia, 2, 2. ^ª
1898	534	Vintró Casallachs, Enric	Corts Catalanes, 571.
1894	510	Vinyas Vidal, Joseph	Diputació, 185, 1. ^ª
1883	185	Viñamata, Agustí	Consell de Cent, 351.
1880	333	Viñas Cusí, Frederic	Pelayo, 32.
1907	1122	Viñas Campaña, Jaume	Pelayo, 32, principal.
1907	1131	Viñas Sala, Julià	Corts Catalanes, 536, 2. ^ª
1881	598	Viñeta Bellaserra, Joseph	Corts Catalanes, 652.
1875	46	Viura Carreras, Joan	Bilbao, 213.
1905	947	Vivó Soler, Joaquim	Bruch, 8.
1873	42	Vives Mendoza, Joseph M. ^a	Plaça de Catalunya, 21.
1894	446	Vives Llera, Francesc	Aribau, 112.
1894	463	Vives Pla, Francesc	Carme, 42.
1903	813	Vives Ribas, Carles	Call, 19.
1907	1164	Vives Serra, Antoni	Corts Catalanes, 654, 3. ^ª
1878	441	Volart Pou, Joaquim	Passeig de Gracia, 2.
1894	425	Volart, Felip de	Corts Catalanes, 554.
1900	588	Wertheim, Carles	Baixada de Sant Miquel, 1.
1906	1037	Wild, Ernest von	Archs, 10.
1899	574	Xatart, Telesfor	Campo Sagrado, 27, 1. ^ª
1908	1179	Xipell Pujol, Joan	Fontanella, 8, 2. ^ª
1894	423	Zanetty, Joseph F.	Rambla de Catalunya, 7.

SOCIS TRANSEUNTS

Any d'ingrés	Núm. d'ordre	Cognoms y Noms	Domicilis
1908	31	Barceló, Simó	Passeig de Gracia, 28, 1. ^r
1908	36	Baiges Suy, Antoni	Major, 230, farmacia (G).
1908	18	Bordas Duran, Joan	Cucurulla, 9.
1908	24	Bujan, Gumersindo	Fontanella, 20, 1. ^r
1903	19	Cabo Gragera, Frederic	Rambla de Canaletes, 11.
1906	30	Calera, Joseph	Diputació, 302.
1907	89	Cervera Mata, Càndid	Duc de la Victoria, 13.
1908	37	Cussó Planas, Joseph	Corts Catalanes, 442, 3. ^r
1908	34	Escriche Montilla, Eugeni	Corts Catalanes, 696, 3. ^r
1908	25	Espanya, Baltasar de	Plaça Santa Agna, 24, pral.
1908	37	Fabra Ribas, Antoni	Aribau, 12, 4. ^r
1906	35	Ferrà, Miquel R.	Petritxol, 8, 3. ^r
1907	14	Fortuny Lluch, Antoni	Aribau, 130, 1. ^r
1907	4	Gaillard, Joseph	Fernando VII, 41, agencia.
1907	5	Garcia Cascales, Eduard	Rambla de Catalunya, 60, 2. ⁿ
1908	35	Godó Pla, Enric	Rosselló, 170, 3. ^r
1908	26	Grajales Alvarez, Joaquim	Còrcega, 261, 3. ^r
1906	2	Granados, Enric	Fontanella, 12, 1. ^r
1908	38	Junoy, Joseph M. ^a	Plaça de l'Universitat, 3, 2. ⁿ
1902	3	Lasalvi, Marcel	Simon Oller, 3.
1907	6	Lesperut, Eduard	Fernando VII, 41, agencia.
1904	28	Llorens Clariana, Joseph M. ^a	Balmes, 61, 3. ^r
1908	21	Mendizábal Brunet, Carles	Ronda de Sant Pere, 21.

1908	16	Mira Periu, Rafel	Pelayo, 58, 3. ^r
1907	12	Moyà Martí, Enric	Elisabets, 5, 3. ^r
1908	20	Napoleon, E. T.	Rambla de les Flors, 15, pral.
1907	10	Pascau, Joseph M. ^a	Universitat, 28, 4. ^r
1907	11	Raventós, Manuel	Clarís, 6, 3. ^r
1907	7	Reynoso Vilanova, Pere M. ^a de	Portaferrissa, 10, 1. ^r
1898	15	Rosselló, Ramon L. de	Balmes, 88.
1905	29	Romero, Aureli	Vergara, 1.
1908	34	Roig Padró, Joseph	Balmes, 26, 2. ⁿ
1907	13	Rubiano Herrera, Santos	Bruch, 76, 3. ^r
1908	36	Rius Gassol, Joan	Plaça de Catalunya, 7, 3. ^r
1898	27	Salvà, Ricard	Maison Dorée.
1908	23	Serra Fiter, Antoni	Catalunya, 38 (Poble Nou).
1908	22	Scluitz, Carles	Diputació, 222.
1908	33	Schneer, Mayer	Rosselló, 287, 1. ^r
1907	9	Soler Planas, Joan M.	Portaferrissa, 21. 1. ^r
1908	17	Vallès Vidal, Emili	Passatge Domingo, 5.
1908	39	Velasco, Joseph	Ronda Universitat, 15, 3.
1908	32	Williamsen, Birger	Fontanella, 8, 3. ^r

MINISTERIO
DE CULTURA

